

ORGANIZAȚIA PENTRU
DEZVOLTAREA SECTORULUI
ÎNȚEPRINDERILOR
MICI ȘI MIJLOCII

RAPORT DE ACTIVITATE

pentru anul 2018

www.odimm.md

www.businessportal.md

Bd Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 134, et. 3

Chișinău, Republica Moldova

Chișinău 2019

CUPRINS

Lista acronimelor	3
Sumar executiv	4
Prioritatea I: AJUSTAREA CADRULUI DE REGLEMENTARE LA NECESITĂȚILE DEZVOLTĂRII ÎNȚEPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII (IMM)	6
Obiectiv 1: Analiza sectorului IMM și necesitățile acestuia	
Obiectivul 2: Dezvoltarea politicilor pentru IMM	
Prioritatea II: ASIGURAREA ACCESULUI IMM LA FINANȚARE	11
Obiectivul 1: Sporirea accesului IMM la credite bancare prin gestionarea FGC	
Obiectivul 2: Stimularea investirii remitențelor în dezvoltarea afacerilor	
Obiectivul 3: Dezvoltarea schemelor inovative de finanțare a IMM-urilor	
Obiectivul 4: Susținerea sectoarelor cu potențial de creștere prin dezvoltarea instrumentelor de finanțare	
Obiectivul 5: Optimizarea și implementarea Programului de stimulare a participării agenților economici la târguri și expoziții	
Prioritatea III: DEZVOLTAREA CAPITALULUI UMAN PRIN PROMOVAREA COMPETENȚELOR ȘI CULTURII ANTREPRENORIALE	18
Obiectivul 1: Facilitarea accesului la informare	
Obiectivul 2: Formarea și dezvoltarea abilităților antreprenoriale	
Prioritatea IV: DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE SUPT ÎN AFACERI DIN REGIUNI	24
Obiectivul 1: Dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri din regiuni	
Prioritatea V: FACILITAREA ACCESULUI EFICIENT LA SERVICII DE CONSULTANȚĂ ȘI ASISTENȚĂ ÎN AFACERI	29
Obiectivul 1: Eficientizarea activităților de informare și consultare a potențialilor beneficiari cu privire la programele de suport în afaceri implementate de ODIMM	
Prioritatea VI: DEZVOLTAREA PARTENERIATELOR ÎN AFACERI	30
Obiectivul 1: Crearea conexiunilor și parteneriatelor de afaceri între IMM cu companii locale și internaționale	
Prioritatea VII: PROMOVAREA DIALOGULUI PUBLIC-PRIVAT.	35
Obiectivul 1: Promovarea dialogului public-privat	
Prioritatea VIII: DEZVOLTAREA ANTREPRENORIATULUI FEMININ ÎN RM	37
Obiectivul 1: Sporirea numărului de întreprinderi fondate de femei prin crearea de instrumente de dezvoltare și sporire a abilităților antreprenoriale și manageriale, servicii de asistență în business	
Obiectivul 2: Promovarea spiritului antreprenorial în rândul femeilor	
Obiectivul 3: Facilitarea accesului la investiții și asistență pentru dezvoltarea afacerilor gestionate de femei prin implementarea programului pilor „Femei în afaceri”	
Prioritatea IX: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR INSTITUȚIONALE ȘI PROFESIONALE ALE ODIMM	43
Obiectivul 1: Dezvoltarea capacităților profesionale ale personalului ODIMM	
Obiectivul 2: Dezvoltarea capacităților de oferire a consultațiilor în export	
Prioritatea X. MEDIATIZAREA ACTIVITĂȚII ORGANIZAȚIEI ȘI A OPORTUNITĂȚILOR DE DEZVOLTARE A IMM	45
Obiectivul 1: Promovarea Organizației și activitățile acesteia pe platformele virtuale	
Prioritatea XI. RELAȚII INTERNAȚIONALE SI ATRAGEREA DE FONDURI	47
Obiectivul 1: Relații internaționale	
Obiectivul 2: Atragerea fondurilor	
ANEXE	53

LISTA ACRONIMELOR

ASI	Analist Sisteme Informatice
CCAA	Centru de Consultanță și Asistență în Afaceri
CPE	Consilier Probleme Economice
CPJG	Consilier Probleme Juridice și Generale
DAII	Direcția Analiză, Inovare și Instruire
DAFRI	Direcția Atragerea de Fonduri și Relații Internaționale
DCPR	Direcția Comunicare și Relații cu Publicul
DFA	Direcția Finanțe și Administrare
DFIMM	Direcția Finanțarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
DISA	Direcția Infrastructură de Suport în Afaceri
FGC	Fondul de Garantare a Creditelor
IA	Incubator de Afaceri
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
IT	Administrator Sisteme Informatice
MRU	Manager Resurse Umane
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
RIAM	Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova
UE	Uniunea Europeană

SUMAR EXECUTIV

Întreprinderile Mici și Mijlocii (IMM) sunt considerate motoarele dezvoltării economiilor naționale, în special pentru cele ale țărilor în curs de dezvoltare, care se confruntă cu probleme legate de ocuparea forței de muncă și distribuția veniturilor pe cap de locuitor. Punctele forte ale sectorului IMM sunt: (i) capacitatea de a stimula concurența și de a dezvolta spiritul antreprenorial, (ii) flexibilitatea productivă capabilă să producă bunuri sofisticate, variate și inovative, și (iii) contribuția semnificativă la creșterea gradului de ocupare al forței de muncă.

Prin urmare, asigurarea unui cadru propice pentru creșterea și dezvoltarea IMM urilor este o prioritate a Guvernului Republicii Moldova.

Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii, activează în coordonare cu Ministerului Economiei și Infrastructurii, fiind o instituție publică, abilitată să dezvolte și să implementeze programe și instrumente de suport a sectorului IMM, cu scopul creșterii performanței și nivelului de competitivitate a acestuia, contribuind la dezvoltarea economică durabilă a țării și la crearea de noi locuri de muncă.

Activitatea ODIMM este desfășurată în baza Planului de Acțiuni anual al ODIMM, elaborat în conformitate cu documentele strategice de bază, precum:

- Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11 iulie 2012;
- Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018 (Hotărârea Guvernului nr. 890 din 20.07.2016);
- Planul de acțiuni al Ministerului Economiei și Infrastructurii pentru anul 2018 (Ordinul MEI nr. 138 din 14.03.2018);
- Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană în perioada 2017–2019 (Hotărârea Guvernului nr. 1472 din 30.12.2016);
- Strategia de dezvoltare a sectorului IMM pentru anii 2012-2020 (Hotărârea Guvernului nr. 685 din 13 septembrie 2012);
- Foaia de Parcurs pentru Ameliorarea Competitivității Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 4 din 14 ianuarie 2014;
- Programul de Dezvoltare Strategică al ODIMM pentru anii 2016-2018.

Activitățile ODIMM sunt orientate pentru a contribui efectiv și eficient la dezvoltarea sectorului IMM din Republica Moldova, întru îmbunătățirea economiei naționale și sunt derivate din următoarele obiective organizaționale:

- analiza sectorului IMM și necesitățile acestuia;
- sporirea accesului IMM la credite bancare prin gestionarea Fondului de Garantare a Creditelor FGC;
- stimularea investirii remitențelor în dezvoltarea afacerilor;
- dezvoltarea schemelor inovative de finanțare a IMM-urilor;

- susținerea sectoarelor cu potențial de creștere prin dezvoltarea instrumentelor de finanțare;
- formarea și dezvoltarea abilităților antreprenoriale;
- optimizarea și implementarea Programului de stimulare a participării agenților economici la târguri și expoziții;
- eficientizarea activităților de informare și consultare a potențialilor beneficiari cu privire la programele de suport în afaceri implementate de ODIMM;
- crearea conexiunilor și parteneriatelor de afaceri între IMM cu companii locale și internaționale;
- promovarea spiritului antreprenorial în rândul femeilor și sporirea numărului de întreprinderi fondate de femei prin crearea de instrumente de dezvoltare și sporire a abilităților antreprenoriale și manageriale, servicii de asistență în business;
- facilitarea accesului la investiții și asistență pentru dezvoltarea afacerilor gestionate de femei prin implementarea programului pilor „Femei în afaceri”;
- promovare principiilor economiei verzi în rândul IMM-lor;
- dezvoltarea capacităților profesionale ale personalului ODIMM, inclusiv de oferire a consultațiilor în export;
- promovarea relațiilor internaționale și atragerea de fondurilor.

Întru atingerea obiectivelor propuse, ODIMM colaborează cu partenerii de dezvoltare din republică, cu instituțiile similare din alte state, organizațiile comerciale și necomerciale internaționale în domeniul susținerii și dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv în scopul obținerii asistenței tehnice și atragerii resurselor financiare pentru dezvoltarea sectorului.

Pentru anul 2018, ODIMM și-a propus realizarea următoarelor priorități:

1. ajustarea cadrului de reglementare la necesitățile dezvoltării IMM;
2. asigurarea accesului IMM-urilor la finanțare;
3. dezvoltarea capitalului uman prin promovarea competențelor și culturii antreprenoriale;
4. dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri din regiuni;
5. facilitarea accesului eficient la servicii de consultanță și asistență în afaceri;
6. dezvoltarea parteneriatelor în afaceri;
7. promovarea dialogului public-privat;
8. dezvoltarea antreprenoriatului feminin în RM;
9. consolidarea capacităților instituționale și profesionale ale ODIMM;
10. mediatizarea activității organizației și a oportunităților de dezvoltare a IMM;
11. dezvoltarea relațiilor externe și atragerea de fonduri.

Prioritatea I: AJUSTAREA CADRULUI DE REGLEMENTARE LA NECESITĂȚILE DEZVOLTĂRII ÎNȚEPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII (IMM)

Obiectivul 1: Analiza sectorului IMM și necesitățile acestuia

Reieșind din necesitatea asigurării unei continuități în procesul de elaborare și implementare a măsurilor de suport pentru întreprinderile mici și mijlocii, ODIMM își asumă responsabilitatea de a analiza în continuă dinamică sectorul IMM și necesitățile acestuia, anual elaborând în acest sens studii și analize.

Astfel, pe parcursul anului 2018, ODIMM a efectuat următoarele studii și analize sectoriale:

- **Studiul privind „Gradul de percepție de către IMM a conceptului Economiei Verzi”**

A analizat practica în domeniul promovării culturii din domeniul economiei verzi în rândul IMM-lor cât și experiența altor țări și a participat la evenimente tematice în procesul de elaborare a conceptului Programului de promovare a economiei „verzi”. A fost definitivat raportul studiului privind „Gradul de percepție de către IMM a conceptului economiei verzi”. Ca rezultat s-au identificat principalele viziuni ale întreprinzătorilor asupra acestui concept, cât și cele mai eficiente metode de promovare care se recomandă a fi utilizate de către instituțiile abilitate pentru creșterea nivelului de cultură ecologică a IMM. Raportul este plasat pe pagina web a ODIMM¹.

Acest studiu a fost realizat în contextul implementării Programului de promovare a economiei „verzi” în Republica Moldova pentru anii 2018-2020 și a Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia (aprobat prin HG nr. 160 din 21.02.2018) fiind realizat în perioada 29.01.2017-09.02.2018, pe un eșantion de 63 de respondenți (IMM). În rezultatul cercetării au fost constatate următoarele:

- gradul de percepție de către IMM a principiilor „economiei verzi” este unul foarte redus și fără schimbări comparativ cu ultima cercetare similară realizată de Institutul Național de Cercetări Economice în 2014;
- IMM-urile nu sunt informate cu privire la impactul lor asupra mediului și nu cunosc care sunt principiile „economiei verzi” și modul de implementare a acestora;
- întreprinderile nu consideră că ar trebui să aibă un grad înalt de responsabilitate pentru protecția mediului din localitate, întâietate fiind atribuită primăriei, Inspectoratului ecologic de stat și populației din localitate.

¹ <http://odimm.md/files/ro/pdf/rapoarte/Raport%20Economia%20Verde.pdf>

Marea majoritate a IMM consideră că au nevoie de cunoștințe și informații suplimentare privind „economia verde” axate pe: programe de suport existente, detalii privind principiile economiei verzi, standardele ce trebuie respectate și metodele de implementare ale principiilor economiei verzi.

Cele mai eficiente metode de informare a antreprenorilor privind economia verde în opinia IMM ar fi: seminarele sau mesele rotunde; spoturile publicitare TV și Emisiuni, paginile web ale instituțiilor responsabile și rețelele de socializare, dar și instruirile în domeniu.

Suplimentar, informăm că ODIMM continuă distribuirea informațiilor relevante pentru IMM-uri în vederea încurajării afacerilor nepoluante și „verzi” (ex.: distribuirea apelului de proiecte Demoenvironment <https://tillvaxtverket.se/english/demo-environment-programme/calls-for-applications.html> ale Agenției Suedeze pentru Creștere Economică și Regională, a oportunităților oferite PNUD prin intermediul Programului Fast Track Challenge <https://businessportal.md/blog/ideile-inovative-concurs-de-gran.html>).

- **Studiul „Gradul de satisfacție al beneficiarilor programului FGC”**

Acest studiu a fost realizat cu scopul evaluării gradului de satisfacție a beneficiarilor programului Fondul de Garantare a Creditelor pentru IMM, cât și identificării unor necesități adiționale ale IMM pentru eficientizarea acestui instrument. Studiul a fost realizat în perioada mai-iunie 2018, pe un eșantion de 31 de întreprinderi beneficiare ale garanțiilor active ale ODIMM. În rezultatul evaluării s-a constatat următoarele:

- instrumentul garanția financiară reprezintă un suport semnificativ pentru IMM care le ușurează accesul la resurse financiare creditare necesare dezvoltării afacerii;
- este un instrument ușor accesibil și comod, promovat prin mai multe surse, inclusiv experții băncii, angajații ODIMM și prin recomandările beneficiarilor.

Totodată, au fost identificate unele necesități/sugestii privind eficientizarea acestui instrument precum:

- utilizarea mai activă a garanției în cadrul accesării de către IMM a liniilor de credite în cadrul programelor de suport existente (PAC II, IFAD, BERD, Livada Moldovei, Filiera Vinului etc);
- mărirea sumei garanției în special pentru cei ce doresc să procure echipamente noi;
- excluderea deplasării la Chișinău pentru semnarea contractului de garanție;

- garanția să constituie o pondere mai mare din suma gajului solicitat de bancă;
 - să se diversifice produsele de garantare pe domenii de activitate antreprenorială.
- La moment în derulare se află un alt studiu „**Profilul afacerilor de familie din Republica Moldova**”, care vine să ofere suport în realizarea Obiectivului 25: Perfecționarea cadrului normativ de reglementare a sectorului IMM, sub-obiectivul 25.2: „Elaborarea cadrului de reglementare a întreprinderilor de familie, din Planul de acțiuni al MEI pentru anul 2018”.

În cadrul acestui studiu a fost utilizată metoda de eșantionare „bulgărele de zăpadă”. Astfel, au fost chestionate 190 de întreprinderi de familie din sectorul IMM. În procesul de elaborare a studiului, comunicăm că am sesizat lipsa datelor statistice la nivel național privind activitatea „afacerilor de familie” din Republica Moldova, fapt care ne-a determinat să introducem în chestionarele de evaluare a cursurilor de instruire a programelor „PARE 1+1” și „Gestiunea eficientă a afacerii”, două întrebări noi cu referire la subiectul cercetării și anume: „Activați împreună cu membrii familiei?” și „A câta generație gestionează afacerea Dvs.?”. Răspunsurile colectate au oferit posibilitatea de a identifica ponderea afacerilor de familie și specificul acestora, cel puțin din rândurile beneficiarilor programelor implementate de ODIMM. În acest mod, datele colectate vor putea fi folosite în realizarea cercetărilor ulterioare a subiectului dat.

Informăm că studiul urmează a fi definitivat în prima jumătate a anului 2019.

- În perioada ianuarie-martie 2018, a continuat implementarea proiectului cu tematica „Focus grupuri cu exportatori pentru dezvoltarea programului de formare personalizat pentru exportatori și implementarea conceptului de formare a formatorilor pentru personalul ODIMM”, implementat de Gate Way & Partners cu suportul financiar al Băncii Mondiale.

În această perioadă, angajații ODIMM și-au dezvoltat capacitățile în domeniul oferirii serviciilor de suport pentru companiile exportatoare, metodologia de organizarea a focus grupurilor. Totodată, ca rezultat al acestor activități au fost identificate provocările exportatorilor și cele ale potențialilor exportatori, care sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Provocări exportatori	Provocări potențiali exportatori
1. Insuficiența resursele umane calificate și necalificate; 2. Incapacitatea antreprenorilor de identificarea piețelor de export (desfacere); 3. Accesul la resurse financiare (credite, subvenții, granturi). Politica monetar-valutară; 4. Infrastructura de producție și post-recoltare. Mijloacele circulante; 5. Proceduri birocratice; 6. Bariere specifice sectorului agro-business: – sunt condițiile (termenii) de plată, de cele mai multe ori fermierii moldoveni fiind nevoiți să accepte termene de plată de cca 180-360 de zile, în caz contrar riscând să rămână cu producția în stoc; – necesitatea de a livra cantități mari de producție, pe tot parcursul anului, ori acesta poate fi realizată doar prin asocierea mai multor producători, care să vină cu produse de aceeași calitate; 7. Situația geo-politică din regiune.	1. Insuficiența de personal calificat, dar și necalificat; 2. Problemele de pe piața muncii și migrarea masivă a persoanelor apte de muncă; 3. Productivitatea joasă, corelată cu insuficiența de cadre și investiții în echipamente performante; 4. Insuficiența de resurse financiare pentru dezvoltarea și automatizarea afacerii; 5. Lipsa internă de expertiză în ceea ce ține de abilitățile de dezvoltare a exportului; 6. Necesitatea de a apela la entități din exterior (outsourcing) pentru coordonarea și dezvoltarea activității externe, fie că aceste entități sunt publice, fie companii de consultanță private; 7. Local nu dispunem de un volum suficient de mare al materiei prime; 8. Impunerea taxelor vamale și a TVA-lui la importul materiei prime; 9. Lipsa unor informații relevante cu privire la export; 10. Metodele eficiente de extindere pe piețele externe; 11. Lipsa unei susțineri din partea statului, în special în ceea ce ține de protejarea sectorului IMM-urilor; 12. Cadrul legal deficient în ceea ce privește legalizarea muncitorilor (mai ales a celor sezonieri); 13. Impunerea/monitorizarea tuturor producătorilor din RM în vederea achitării impozitului pe venit reținut de la muncitori.

Obiectivul 2: Dezvoltarea politicilor pentru IMM

Întru elaborarea politicilor eficiente pentru IMM, MEI a creat câteva grupuri de lucru din care reprezentanții ODIMM fac parte, cum ar fi - grupul de lucru:

- privind implementarea Programului de promovare a economiei „verzi” în RM pentru anii 2018-2020 și a Planului de acțiuni;
- privind elaborarea „Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030”;
- pentru elaborarea HG „Cu privire la aprobarea Strategiei naționale pentru știință deschisă și a planului de acțiuni”;
- pentru „Dezvoltarea pieței muncii” al Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru pentru elaborarea legii Uceniciei și formării profesionale”;
- pentru definitivarea proiectului programului de suport pentru tineri „Start pentru tineri: o afacere durabilă la tine acasă”.

Evaluarea politicilor pentru IMM:

Conlucrarea strânsă a ODIMM cu mediul de afaceri pe întreg teritoriu al țării a contribuit la implicarea activă și constructivă în procesul de dezvoltare a politicilor pentru IMM. Astfel, pe parcursul anului 2018, experții ODIMM au participat la dezvoltarea următoarelor documente de politici:

- Strategia „Moldova 2020” - propuneri de îmbunătățire privind implementarea strategiei pe prioritatea 4. Ameliorarea climatului de afaceri, promovarea politicii concurențiale, optimizarea cadrului de reglementare și aplicarea tehnologiilor informaționale în serviciile publice destinate mediului de afaceri și cetățenilor;
- Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2018-2020;
- Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2017-2022;
- Planul de acțiuni (PA) pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului(2011-2020);
- Planul național de acțiuni (PNA) pentru ocuparea forței de muncă pentru anul 2017, Prioritatea 1. Crearea oportunităților de angajare formală, non-discriminatorie și productivă;
- Strategia națională privind ocuparea forței de muncă pentru perioada 2017-2021 și PNA pentru ocuparea forței de muncă pentru anul 2017;
- Strategia națională cu privire la prevenirea și combaterea violenței față de femei și în familie pentru anii 2017-2022 și PA a Strategiei (Obiectivului specific 2.2 „Asigurarea abilitării economice a femeilor și independenței socio-economice).

Prioritatea II: ASIGURAREA ACCESULUI IMM LA FINANȚARE

Obiectivul 1: Sporirea accesului IMM la credite bancare prin gestionarea Fondului de Garantare a Creditelor

ODIMM dispune de un instrument de facilitare a accesului la finanțare – Fondul de Garantare a Creditelor (FGC). Garanțiile emise de ODIMM completează insuficiența gajului necesar pentru contractarea creditelor de către IMM-uri. Produsele de garantare cuprind practic toate sectoarele economiei, astfel contribuie indirect la creditarea IMM-urilor.

La situația de la finele lunii decembrie 2018, în gestiune ODIMM sunt **145** garanții active, cu suportul cărora a fost facilitată eliberarea creditelor în sumă de peste **175,48 mil lei**, care au stimulat investiții în economia națională în valoare de peste **271 mil lei**. În anul curent au fost emise **27** garanții financiare, din care patru garanții pentru întreprinderi exportatoare. Totodată, informăm că pentru anul 2018 a fost planificată capitalizarea Fondului cu **25 mil lei**.

Comunicăm că, ODIMM a informat despre disponibilitatea instrumentului de facilitare a accesului la finanțare – FGC și a prezentat acest produs la participările în cadrul diverselor evenimente organizate sau co-organizate de către ODIMM. Spre exemplu, la finele lunii martie (29.03.2018), ODIMM, în parteneriat cu Ministerul Economiei și Infrastructurii a organizat un seminar informativ „**Facilitarea accesului IMM la instrumente de suport în afaceri**”. Evenimentul a fost organizat pentru informarea antreprenorilor din cadrul Consiliilor Raionale despre oportunități de finanțare, de participare a agenților economici din cadrul proiectelor și programelor implementate de ODIMM. La eveniment au participat reprezentanții din 29 raioane a Republicii Moldova. A fost prezentată informația despre implementarea programelor gestionate pe parcursul anului 2017 pe întreg teritoriul RM. Reprezentantul Ministerului Economiei și Infrastructurii a prezentat „Principalele reforme în domeniul reglementării activității de întreprinzători”.

Obiectivul 2: Stimularea investirii remitențelor în dezvoltarea afacerilor

Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1”

Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1” s-a bucurat și în anul 2018 de un interes sporit în rândul migranților și rudelor de gradul I ai acestora, fapt care determină creșterea constantă a numărului de persoane interesate de a se reîntoarce acasă, a investi remitențele în crearea și dezvoltarea unei afaceri proprii.

Reieșind din necesitatea asigurării unei continuități în procesul de elaborare și implementare a măsurilor de suport pentru întreprinderile mici și mijlocii și stoparea migrației, prin Hotărârea Guvernului nr. 1087 din 08.11.2018 au fost operate modificări în Hotărârea Guvernului nr. 972 din 18.10.2010 „Cu privire la Programul

de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1” cu referire la **extinderea termenului de implementare până în anul 2021 și simplificarea procedurilor de aplicare la Program.**

Textul noii hotărâri de Guvern conține completări cu privire la noțiunile de bază ale Programului, stabilește reducerea numărului de acte care urmează a fi depuse de solicitanți pentru a aplica la Program și prevede obligativitatea participării la cursuri de instruire pentru întreprinderile care au înregistrat rezultate la zero în ultimii trei ani de activitate.

Menționăm că, conform condițiilor de aplicare la Program, timp de 10 zile participanții desfășoară seminare de instruire pe următoarele module: aspecte legislative privind inițierea și dezvoltarea afacerii, planificarea afacerii, managementul resurselor umane, marketing și vânzări, inițiere în contabilitate, management financiar, oportunități oferite de DCFTA și consultarea proiectelor.

În perioada ianuarie-decembrie 2018, în cadrul **Programului „PARE 1+1”** au fost organizate **10 grupe** de instruire la care au participat **313** de persoane. Din totalul participanților instruiți, **43% sunt migranți**, inclusiv **21% reîntorși** acasă, iar **57% rude de gradul I**. Ponderea femeilor participante la instruire constituie 34%. Aria geografică a participanților la instruire este variată, având solicitanți din **26 țări** ale lumii. Ca și anul trecut migranții din Italia sunt pe I poziție în clasament, înregistrând **29,2%**, urmată de Federația Rusă și Germania cu **13,8 %**.

Comunicăm că, pe parcursul anului 2018, au fost înregistrate la componenta „Finanțarea afacerii” **254** cereri de finanțare nerambursabilă (Anexa nr. 1: „Dinamica cererilor de finanțare nerambursabilă”).

De la începutul anului, în cadrul a 6 ședințe ale Comitetului de Supraveghere al Programului „PARE 1+1”, au fost aprobate **224** contracte de finanțare nerambursabilă. Valoare totală a granturilor aprobate constituie **54,59 mln.** lei, care vor contribui la atragerea în economie a circa **138,85 mln.** lei investiții, iar mijloacele bănești care au fost investite în aceste afaceri provin din 23 state, după cum este prezentat în Anexa nr. 2: „Țările de origine ale remitențelor”.

După locul amplasării, menționăm că întreprinderile beneficiare ale Programului sunt localizate în **35 raioane** ale republicii. Din totalul afacerilor finanțate în anul

curent, **15,2 %** își desfășoară activitatea în municipiul Chișinău și Bălți, iar **84,8%** sunt localizate în mediul rural.

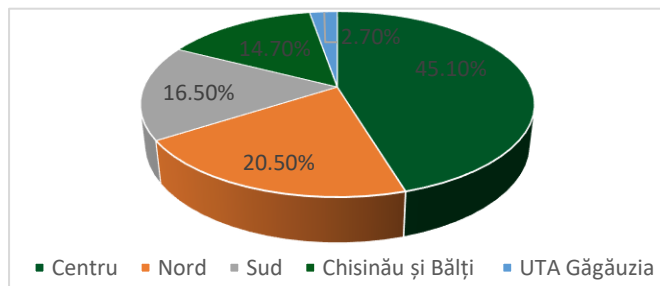
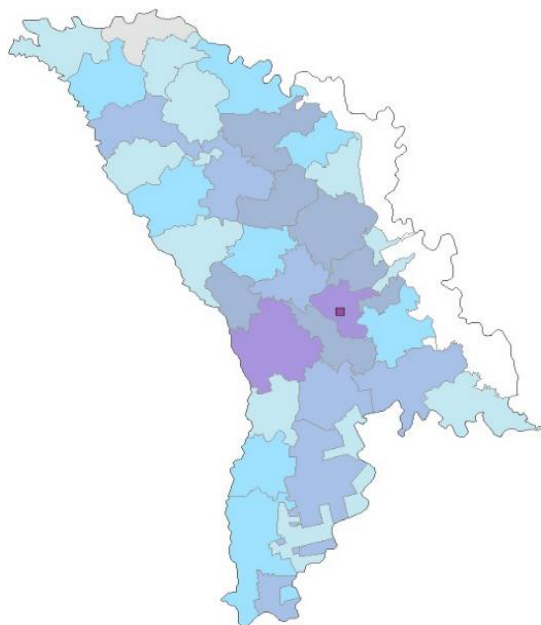

Diagrama nr. 1 : „Distribuția teritorială a IMM finanțate în anul 2018”

Diagrama nr. 2 : „Densitatea raională a afacerilor finanțate în anul 2018”

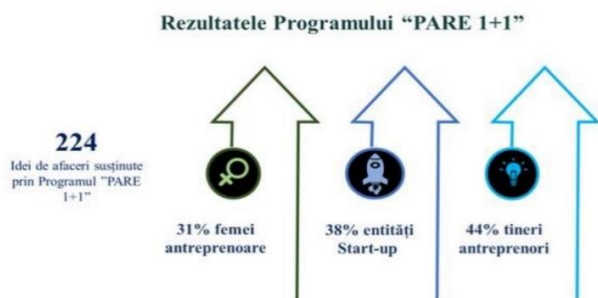

De asemenea se remarcă faptul că 45,1% își desfășoară activitatea în zona de centru a republicii, 20,5% - Nord, 16,5% - Sud și 2,7% - UTA Găgăuzia.

Respectiv cele mai multe afaceri, 32 sunt localizate în Chișinău, 20 în raionul Hâncești, 18 în raionul Telenești, 16 în raionul Nisporeni, urmate de câte 11 afaceri localizate în raioanele Florești, Ialoveni și Rezina. Cele mai puțin active raioane sunt din nordul țării – Dondușeni, Drochia, Glodeni și Bălți.

Din totalul întreprinderilor acceptate spre finanțare, **95 afaceri (42%)** sunt create de **lucrătorii migranți**, care s-au întors de peste hotare, iar **129 (58%)** întreprinderi fiind constituite de rudele de gradul I ale migranților (Anexa nr. 3).

Diagrama 3: „Ponderea start-upurilor, întreprinderilor create de tineri și întreprinderilor create de femei în totalul întreprinderilor, %”

Din totalul întreprinderilor cu care sau încheiat contracte de finanțare nerambursabilă:

- **85 întreprinderi (38%)** sunt nou create;
- **59 întreprinderi (31%)** sunt create/administrate de femei;
- **99 întreprinderi (44%)** sunt create/administrate de tineri.

Din totalul contractelor de finanțare nerambursabilă aprobate spre finanțare pe parcursul anului 2018, **150 afaceri (67%)** sunt demarate în **agricultură** și orientate spre diferite tipuri de activitate: cultivarea cerealelor și legumelor, cepei și cartofului, înființarea plantație de viței-de-vie, nuci, alune, meri, cireși și pruni, plantarea pomușoarelor și baciferelor, creșterea animalelor (ovine, bovine, chinchila, caprine), struților și apicultură. Totodată, menționăm că, **51 întreprinderi (23%)** activează în domeniul **prestării serviciilor**: servicii în învățământ, servicii foto și video, de agrement, de prelucrare a terenurilor, de construcții și depozitare, de transport, de reparare și spălare a autovehiculelor, de frumusețe, medicale și în domeniul publicității și tipografiei și **23 întreprinderi (10%)** în **industria prelucrătoare**, cu activități în producerea pâinii și produselor de patiserie, prelucrarea lemnului și

confecționarea serelor, producerea articolelor de beton, ciment și ipsos, prelucrarea miezului de nucă, producerea de energie, etc. Distribuția grafică este prezentată în Anexa nr. 4.

Beneficiarii Programului pe parcursul perioadei de raportare au menținut circa **520** locuri de muncă, inclusiv au fost create **140** locuri noi de muncă, iar **191** locuri de muncă create pentru tineri și **190** locuri de muncă create pentru femei.

În perioada raportată de asemenea au fost monitorizați și consultați în teritoriu **287** beneficiari ai Programului.

Obiectivul 3: Dezvoltarea schemelor inovative de finanțare a IMM-urilor

A. Programul „Start pentru tineri: o afacere durabilă la tine acasă”

În scopul susținerii afacerilor lansate de tinerii antreprenori, ODIMM a elaborat în primul trimestru al anului 2018, un Program de suport pentru tineri - „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă”. După definitivarea Programului, acesta a fost înaintat Cancelariei de Stat, spre aprobare în ședința Guvernului. Programul a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 973 din 10 octombrie 2018, (Monitorul Oficial Nr. 398-399, Art. nr: 1049, din data 19.10.2018).

Programul urmează a fi realizat în perioada anilor 2018-2020, în scopul integrării tinerilor din RM în circuitul economic, prin dezvoltarea competențelor antreprenoriale și susținerea financiară pentru lansarea și dezvoltarea unei afaceri sustenabile. Pentru realizarea programului, din bugetul de stat vor fi alocate circa 60 mln. de lei.

La program pot participa cetățenii RM, cu vârstă cuprinsă între 18-35 de ani, care intenționează să lanseze o afacere sau conduc deja o întreprindere nou-înregistrată pe teritoriul RM. Derularea Programului va include 3 etape, care țin de implementarea propriu – zisă a Programului.

- Etapa 1 „Identificarea ideilor de afaceri - Hackathon”, va conține activități de orientare a tinerilor în domeniul antreprenorialului și identificarea celor mai viabile și inovatoare potențiale idei de afaceri.
- La etapa a doua va fi oferit suport tinerilor în testarea ideii de afaceri, elaborarea și prezentarea proiectului investițional. La această etapă, participanții vor putea beneficia de „Business Voucher”, în valoare maximă de 10 mii lei, pe care îl vor utiliza pentru accesarea serviciilor de instruire și consultanță la etapa de pre finanțare și/sau pe perioada implementării proiectului investițional.
- Etapa finală presupune selectarea și finanțarea a celor mai viabile și inovatoare proiecte investiționale. Finanțarea va constitui 80% din suma proiectului investițional dar nu mai mult de **180 mii lei**, iar întreprinderea beneficiară va

veni cu o contribuție financiară proprie de minim 20% din suma proiectului investițional. Pe parcursul acestei etape tinerii vor primi suport de mentorat antreprenorial privind implementarea proiectului investițional, pentru a reduce potențiale riscuri și a optimiza costurile investiționale.

Pe durata implementării programului se planifică promovarea și informarea a circa **1000 tineri** privind oportunitățile de participare la program, înrolarea a 600 de tineri în procesul de generare de idei inovatoare de afaceri, instruirea și asistarea în dezvoltarea afacerilor a cel puțin **540 de tineri** și finanțarea nerambursabilă în mărime maximă de 180 mii lei a **250 de afaceri** inițiate și dezvoltate de tineri întreprinzători, 70% din mediul rural și 30% din mediul urban, inclusiv minim 10% de tineri defavorizați.

În perioada noiembrie – decembrie 2018, ODIMM a elaborat acte procedurale și materiale aferente lansării și implementării Programului. Activitățile de implementare a programului urmează a demara în perioada imediat următoare.

Obiectivul 4: Susținerea sectoarelor cu potențial de creștere prin dezvoltarea instrumentelor de finanțare

Pe parcursul anului 2018, colaboratorii ODIMM au analizat necesitățile sectorului IMM, în scopul elaborării unui program de susținere a afacerilor cu potențial de creștere înalt și internaționalizarea întreprinderilor mici și mijlocii.

În vederea elaborării unui program de susținere a afacerilor cu potențial de creștere înalt și internaționalizarea întreprinderilor, ODIMM colaborează strâns cu partenerii de dezvoltare. Astfel, cu suportul Băncii Mondiale au fost identificate problemele și necesitățile companiilor orientate spre export. În perioada 27 februarie - 2 martie 2018, reprezentanții ODIMM și ai RIAM, cu suportul Băncii Mondiale, au fost instruiți în domeniul acordării suportului antreprenorilor cu potențial de creștere orientate către export. În acest sens au fost organizate câteva ședințe de lucru de planificare a unei sesiuni de instruire destinată exportatorilor, iar la 23.03.2018 – a avut loc ședința de instruire a potențialilor exportatori cu tematica: „Aspecte de bază privind pregătirile pentru export”. Totodată în cadrul a 8 focus grupuri organizate, 6 cu exportatori și 2 cu potențiali exportatori au fost identificate atât necesitățile de asistență consultativă ale acestor grupuri cât și de cele de dezvoltare a cunoștințelor și capacităților.

În perioada 20-23 iunie 2018, reprezentanții ODIMM au beneficiat de suportul consultativ al expertului Băncii Mondiale în elaborarea pachetului de servicii de asistență pentru exportatori și potențiali exportatori care urmează a fi oferite în cadrul Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri al ODIMM.

Totodată, cu suportul oferit din cadrul Proiectului de infrastructură a calității în contextul DCFTA, finanțat de Comisia Europeană, ODIMM a elaborat Programul

destinat susținerii companiilor cu potențial de creștere și/sau orientate spre export, care urmează a fi consultat cu actorii cheie și definitivat, pentru a fi remis către MEI și aprobat în ședința Guvernului.

Obiectivul 5: Optimizarea și implementarea Programului de stimulare a participării agenților economici la târguri și expoziții

Anual din Bugetul de stat sunt alocate mijloace financiare pentru compensarea costului arendei spațiului expozițional, achitat de agenții economici pentru participare la expoziții. În baza Regulamentului, aprobat de Consiliul de coordonare ODIMM (Proces verbal nr. 1 din 22.05.2012), a fost stabilită compensarea parțială a plății de arendă a spațiului expozițional în cuantum de maxim 50% din costul spațiului contractat, dar nu mai mult decât pentru 4 m.p. Suma unei subvenționări nu poate depăși 2000 lei. Începând cu anul 2012 subvenționarea este efectuată nominativ în parte pentru fiecare agent economic participant la expoziție.

Procentual ODIMM acoperă cheltuielile unui participant la expoziție în mărime de 15-20% din costul participării integrale la expoziție.

La acest program pot aplica întreprinderile micro, mici, beneficiarii programelor de stat (Programul PARE 1+1, PNAET, FGC), producătorii, generatorii de inovații, exportatorii, prestatorii din domeniul serviciilor (turism rural, construcții, artizanat) precum și meșterii populari.

Expozițiile în cadrul cărora întreprinderile beneficiază de subvenții sunt:

- Fabricat în Moldova;
- Moldconstruct.
- Moldenergy;
- Tourism. Leisure. Hotels;
- Food & Drinks;
- Food Technology
- Packaging. Depot;
- Furniture;
- Farmer;
- Moldagrotech;
- Infoinvent;
- Fashion Expo.

Pe parcursul anului 2018, comunicăm că prin intermediul ODIMM, agenți economici au beneficiat de susținere pentru participare la expoziția, cum ar fi:

- ✓ în cadrul „Fabricat în Moldova” - **55** de agenți economici au beneficiat de susținere pentru participare la expoziția, suma subvenționării pentru această expoziție este de **103256 lei**;
- ✓ „Food and Drinks. Food Technology” și „Packaging Depot” - au fost subvenționați **5** agenți economici, în suma de **8908 lei**;
- ✓ „Moldagrotech” - au fost subvenționați **9** agenți economici, în suma de **12068 lei**;
- ✓ „Fashion Expo 2018” - au fost subvenționați **13** agenți economici, în suma de **26000 lei**;
- ✓ „Furniture 2018” - a fost subvenționat **1** agent economic, în suma de **2000 lei**.

Astfel, pe parcursul anului 2018, în total au fost subvenționați **83** de agenți economici și suma totală a subvenției a constituit **152232 lei**.

Pentru rambursarea cheltuielilor suportate în cadrul expozițiilor întreprinderile prezintă următoarele acte la ODIMM: copia contractului de participare la expoziții, copia dispoziției de plată a participării la expoziție, certificatul de înregistrare a întreprinderii și copia buletinului de identitate a administratorului întreprinderii. De asemenea, se completează formularul de participare la Program și cererea de subvenționare.

Urmare a discuțiilor avute cu expozanții, au fost înaintate următoarele propuneri ca: subvenționarea să fie efectuată în cunatum de 50%, fără a fi introdusă o sumă plafon, să fie permisă și subvenționarea expozițiilor regionale și să fie creat un sistem on –line de transmitere a actelor necesare pentru procedura de subvenționare.

Prioritatea III: DEZVOLTAREA CAPITALULUI UMAN PRIN PROMOVAREA COMPETENȚELOR ȘI CULTURII ANTREPRENORIALE

Obiectivul 1: Facilitarea accesului la informare

Pe parcursul anului 2018, ODIMM a organizat sistematic sesiuni de informare privind programele de asistență tehnică și financiară destinată IMM-urilor în teritoriu în cadrul APL de nivelul II. Comunicăm că, reprezentanții Centrului de consultanță și asistență în afaceri, din cadrul ODIMM, au participat în 13 raioane ale țării la sesiuni de informare și dialog cu antreprenorii privind oportunitățile de dezvoltare a afacerilor, în cadrul diferitor evenimente și proiecte derulate la care au luat parte. Mai jos sunt enumerate sesiunile de informare pentru antreprenori desfășurate la nivel regional de către ODIMM:

13.03.2018 – r-ul. Ungheni;	21.06.2018 - mun. Bălți;
29.03.2018 –or. Chișinău;	26.06.2018 - r-ul. Ștefan Vodă;
20.04.2018 – r-ul. Cimișlia;	29.06.2018 - r-ul. Comrat;
19.05.2018 - r-ul. Ungheni;	03.07.2018 - r-ul. Cahul;
22.05.2018 - r-ul. Anenii Noi;	10.07.2018 - r-ul. Ungheni;
31.05.2018 - r-ul. Ialoveni;	16.11.2018 – r-ul. Cahul.
18.06.2018 - r-ul. Edineț;	

Ținând cont de spectrul solicitărilor și în scopul sporirii accesului antreprenorilor la suport informațional și consultativ, pe site-ul ODIMM este asigurat accesul la baza de date a prestatorilor de servicii în dezvoltarea afacerilor.

Baza de date a prestatorilor de servicii în dezvoltarea afacerilor conține informații despre cca 80 de companii prestatoare de servicii în domeniile de bază a activității de antreprenariat cum ar fi: consultanță în afaceri, elaborarea și evaluarea planurilor de afaceri, asistență în proceduri de import-export, consultanță juridică în afaceri, servicii de consultanță în agricultură, scrierea proiectelor de dezvoltare etc. Pe parcursul anului, baza de date a prestatorilor de servicii în dezvoltarea afacerilor este actualizată și promovată pentru a răspunde necesităților individuale ale antreprenorilor.

În luna martie a anului 2018, ODIMM a desfășurat două campanii de conștientizare și comunicare în regiuni cu privire la oportunitățile de dezvoltare a afacerilor în regiuni, inclusiv Programele gestionate de ODIMM. Astfel, la data de 14.03.2018, la solicitarea Consiliului raional Ungheni a fost organizat un eveniment de informare pentru antreprenori din raionul Ungheni, la data de 30.03.2018, la solicitarea Consiliului Raional Leova a fost organizat un seminar informativ despre programele și proiectele de suport antreprenorial, implementate de ODIMM, pentru reprezentanții primăriilor și antreprenori din Raionul Leova;

Totodată, informăm că pe parcursul perioadei ianuarie – iunie 2018, ODIMM a desfășurat o campanie de informare a tinerilor despre programele ODIMM. Prin

intermediul acesteia, peste 750 tineri și studenți din cadrul instituțiilor de învățământ secundar și superior au fost informați despre programele de suport antreprenorial, implementate de ODIMM. Campanii de informare au avut loc în incinta următoarelor instituții de învățământ:

20.03.18	Școala profesională nr.5 din mun. Chișinău, au fost informați – 140 tineri;
21.03.18	Colegiul „Mihail Ceachir” din Comrat, UTA Găgăuzia, au fost informați – 45 tineri;
22.03.18	Școala Profesională nr.4 din Bălți, au fost informați – 90 tineri;
23.03.18	Colegiul Național de Comerț al ASEM, mun. Chișinău, au fost informați – 110 tineri;
27.03.18	Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova, mun. Chișinău, au fost informați – 40 tineri;
03.04.18	Colegiul de medicina veterinară și economia agrară din Brătușeni, rl. Edineț, au fost informați – 60 tineri;
03.04.18	Universitatea de Stat din Bălți, au fost informați – 110 tineri;
04.04.18	Universitatea Tehnică din Moldova, Facultatea inginerie economică și business, au fost informați – 60 tineri;
04.04.18	Universitatea Academiei de Științe a Moldovei, au fost informați – 30 tineri;
20.04.18	Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație, Chișinău, au fost informați – 20 tineri;
18.06.18	Școala profesională Cupcini, rl. Edineț, au fost informați – 50 tineri.

Totodată, informăm că la data de 12.02.2018, coordonatorii ODIMM au participat la discuții cu antreprenorii din raioanele Nisporeni, Ungheni și Strășeni, organizate în incinta Incubatorului de Afaceri Nisporeni. Acesta a constituit primul eveniment din seria audierilor parlamentare organizate de Președintele Parlamentului, pe marginea implementării Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre RM și UE. Discuțiile au vizat inclusiv și implementarea Programelor ODIMM (PARE 1+1, FGC, RIAM). La audieri au participat reprezentanți ai APL-urilor, MEI și ale agențiilor guvernamentale.

Obiectivul 2: Formarea și dezvoltarea abilităților antreprenoriale

B. Programul „Gestiunea Eficientă a Afacerii”

Pe parcursul anului 2018, prin intermediul Programului „Gestiunea Eficientă a Afacerii”, au fost organizate **58 cursuri** de instruire în **18 raioane** (31 localități) din Republica Moldova. În acest sens, o imagine mai clară este prezentată în Anexa nr. 5 și figura din Anexa nr. 6 al prezentului raport.

Cursuri de instruire au avut loc în perioada aprilie – decembrie 2018 (distribuirea persoanelor instruite după module poate fi vizualizată la Anexa nr. 7). În cadrul acestor seminare de instruire au fost instruiți **1550 de persoane**, din care **81%** sunt antreprenori, iar **19%** au constituit angajații din întreprinderile participante la instruire. Din numărul total al persoanelor instruite **65% (998)** constituie femeile, această distribuție fiind specifică pentru toate grupele de instruire organizate. Vârsta medie a participanților la aceste instruirii rămâne a fi una tânără, constituind **43** de ani.

Distribuția întreprinzătorilor instruiți după durata de activitate a întreprinderii (Anexa nr. 8) denotă că la toate etapele ciclului de viață a întreprinderii ei au nevoie de cunoștințe și competențe antreprenoriale întru realizarea unei activități eficiente. Ponderea cea mai mare o constituie întreprinzătorii care gestionează afacerea între 5-10 ani circa 32% din total antreprenori instruiți, urmați de întreprinzătorii care gestionează afaceri între 3-5 ani cu respectiv 22% și întreprinzători care gestionează afaceri mai mult de 10 ani și între 1-3 ani – 17% și 16% respectiv.

Din punct de vedere al domeniilor din care fac parte participanții la instruire (diagrama distribuirii pe domenii poate fi vizualizată în Anexa nr. 9), tradițional se menține aceeași structură, unde cei mai mulți reprezintă domeniul Comerțului cu ridicata și amănuntul - 39%, urmați de întreprinzătorii din domeniul Agriculturii - 31%, Construcții - 9% și Alte activități - 9%.

Din alte domenii ponderea participării la aceste instruirii este destul de modestă dar îmbucurătoare, inclusiv și în contextul dezvoltării domeniilor cu potențial de export și de producere a produselor cu valoare adăugată mai mare precum: industria prelucrătoare, hoteluri și restaurante, transporturi și telecomunicații.

Din punct de vedere al formei organizatorico -juridice cei mai mulți întreprinzători participanți la instruire - 26% gestionează Întreprinderi Individuale, urmate de Societăți cu Răspundere Limitată și Gospodării Țărănești – câte 21% fiecare, deținători de Patenta de Întreprinzător – 11%, alte forme organizatorico -juridice – 2%. 19% din totalul persoanelor instruite nu dispun de o afacere, fiind angajați la întreprinderi, ocupând funcția corespunzătoare cursului de instruire urmat. Ilustrația grafică este prezentată în Anexa nr. 10.

Cele mai răspândite surse de informare a antreprenorilor despre acest program sunt: Consiliul raional - 41% și Prieteni – 28%, și situl ODIMM – unde au aflat despre acest program de instruire – 21% . Alte surse de informare despre programul de instruire continua Gestiunea Eficientă a Afacerii fiind Instituții de învățământ, Radio, Ziar, on-line surse de informare – 10%.

Monitorizarea și evaluarea Programului GEA

74% din persoanele instruite califică materialele de predare la cursuri necesare și utile. În ceea ce privește performanța trainerilor, 99% din totalul celor instruiți califică modul de predare a profesorilor de la curs drept unul profesionist bazat pe metode eficiente de predare-învățare.

Menționăm că 55% din totalul persoanelor instruite la Programul GEA au urmat și alte module din cadrul Programului GEA, iar 45% au urmărit cursuri pentru prima dată. Datele reprezintă că Cursuri de instruire din cadrul Programului GEA reprezintă un interes pentru antreprenori și angajații la întreprinderi din diferite domenii ale antreprenorialului din întreg teritoriul RM, și că antreprenorii sunt într-un proces continuu de învățare și dezvoltare a competențelor în domeniul gestiunii afacerii. Cursuri de instruire au avut loc pe întreg teritoriul țării.

Printre sugestiile de îmbunătățire a programului GEA, cca 97% din participanți au menționat că au o necesitate stringentă în accesarea serviciilor de consultanță în afaceri (Anexa nr. 11).

C. Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1”

În cadrul Programului destinat lucrătorilor migranți și rudelor de gradul I ale acestora **„PARE 1+1”** au fost organizate **10 cursuri** de instruire la care au fost instruiți **313** beneficiari. Statistica în dinamica a persoanelor instruite prin intermediul Programului poate fi vizualizată în diagrama de la Anexa nr. 12.

Din totalul celor instruiți, **43% din participanți sunt migranți**, inclusiv **21%** reîntorși acasă, iar **57% rude de gradul I**. Ponderea femeilor participante la instruire

constituie 34%. Aria geografică a participanților la instruire este variată, având solicitanți din **26 țări** ale lumii. Ca și anul trecut migranții din Italia sunt pe I poziție în clasament, înregistrând **29,2%**, urmată de Federația Rusă și Germania cu **13,8 %**. O imagine mai amplă asupra țărilor din care vin migranții participanți la instruire este prezentată grafic și cuantificabil în Anexa nr. 13.

Vârsta medie a participanților la instruire este de 39 de ani, care rămâne a fi una tânără în continuare și în aceasta perioada al anului 2018. Comunicăm că participanții la instruire provin din 35 de raioane ale RM, acoperind 100% din toată aria geografică a țării, ceea ce este un indicator relevant, al Programului „PARE 1+1”.

Cei mai mulți participanți la instruire și anume 23% vin din mun. Chișinău, urmat de raionul Hâncești - 8%, Nisporeni – 6%, Orhei – 5%, Ialoveni – 5%, Florești – 4%, Cimișlia – 4%, etc. (Anexa nr. 14).

La etapa de înregistrare la program 96 beneficiari din 313 instruiți în anul 2018 , au indicat că gestionează o afacere (GT, SRL și ÎÎ). Pe parcursul perioadei de instruire ianuarie-decembrie 2018, conform chestionarelor de evaluare a cursurilor de instruire 42 beneficiari au menționat că au creat o afacere în anul 2018. Chestionare de evaluare au fost repartizate la 220 participanți la instruire. Conform datelor prezentate în chestionar de evaluare a cursurilor de instruire de beneficiarii Programului PARE 1+1 80% din respondenți au menționat că sunt antreprenori iar 20% că nu dețin o afacere.

De asemenea, din totalul celor instruiți antreprenori 54% dețin o Gospodărie Țărănească, ceea ce ne indică că majoritatea participanților la PARE 1+1 gestionează afaceri în domeniul agriculturii. 77% din antreprenori instruiți au menționat că activează în întreprindere împreună cu familia și 96% - că întreprinderea este gestionată de prima generație, iar 4% - sunt gestionate de copiii fondatorilor întreprinderii, ce reprezintă a doua generația întreprinzătorilor din familia. 40% antreprenori instruiți au indicat ca forma organizatorico-juridică a întreprinderii ca Societatea cu Răspundere Limitată, și doar 6% - activează ca Întreprindere Individuală. Ponderea antreprenorilor participanți la Programul „PARE 1+1” și forma organizatorico-juridică a întreprinderilor gestionate pot fi vizualizate în Anexa nr. 15.

Comunicăm că, 41% din totalul instruiți au menționat ca au pornit/au inițiat afacerea cu surse proprii 100%, 27% - au pornit afacerea cu surse mixte (proprii, împrumuturi, granturi, etc.), 17% - au apelat la ajutorul rudelor, 11% - s-au adresat la instituții financiare, bănci, pentru credite bancare, și doar 4% din totalul antreprenori instruiți au beneficiat de finanțări nerambursabile din programe de suport – grant (Anexa nr. 16).

Observăm că, 65% din întreprinderi sunt întreprinderi start – up, care au nevoie de instruire, cât și de finanțare, privind dezvoltarea afacerii lor.

Structura agenților economici participanți la instruire după durata de activitate

Participanții la instruire, deținători de întreprinderi, gestionează preponderent întreprinderi micro și mici de la 1 până la 49 angajați, ceea ce ne arată că întreprinderile sunt la etapa inițială, iar instruirea va constitui un punct forte, privind demararea afacerii. Cifra anuală de afaceri variază între 10 000 – 2 700 000 lei. Întru determinarea gradului de satisfacție a participanților de la programul de instruire, la finele fiecărui curs s-a aplicat chestionarul de evaluare.

Printre dificultățile menționate de către participanții la instruire au fost module „Contabilitatea întreprinderii”, „Managementul afacerii” și „Managementul financiar” participanții, argumentând că nu au suficiente cunoștințe în domeniu și ar avea nevoie de mai multe zile de instruire pentru acest modul. Astfel, pentru doritorii de a se instrui adițional, antreprenorii sunt ghidați să participe la Programul de instruire continuă „Gestiunea Eficientă a Afacerii”, care oferă informații mai detaliate și mai specifice în domeniul solicitat.

La finalizarea fiecărui curs de instruire se efectuează o evaluare a fiecărui modul de instruire (Anexa nr. 17). Prin care beneficiarii cursurilor de instruire fac evaluarea formatorilor ce ține de înțelegere materialului, cum a fost predat și explicat, cât de clar a fost. Astfel, per ansamblu, circa 99.5% din participanți au menționat că au rămas satisfăcuți de instruire iar subiectele predate au fost clare, relevante și bine documentate. În același timp 97.9% din participanți au indicat că cursurile le-au oferit suficiente cunoștințe pentru a elabora de sine stătător un plan de afaceri. Reieșind din evaluarea post instruire a formatorilor, constatăm că toate obiectele erau pe înțelesul tuturor participanților, și materialul predat era ușor de înțeles.

La evaluarea cursurilor de instruire au participat 220 participanți din 313 persoane instruite prin intermediul Programului „PARE 1+1”.

Alte module menționate la care au avut dificultăți: Marketing și vânzări; Procedurile de export și DCFTA. La nivel de proces de organizare participanții au indicat:

- ✓ Organizarea cursurilor de instruire și în raioanele țării;
- ✓ Organizarea cursurilor de instruire în limba rusă;
- ✓ Oferirea mai multe exemple practice la cursurile de instruire;
- ✓ Organizarea cursurilor de instruire după domenii de activitate a întreprinderii;
- ✓ Organizarea cursurilor într-un timp favorabil pentru agricultori.

În concluzie, menționăm că din totalul celor instruiți 90% doresc să participe și la alte module de instruire antreprenorială, organizate de către ODIMM.

Suplimentar, menționăm că beneficiarii programelor ODIMM au fost informați cu privire la particularitățile și beneficiile Zonei de Comerț Liber, Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) inclusiv prin intermediul cursurilor de instruire acordate (cum ar fi cursurile Programului PARE 1+1, GEA) și altor evenimente organizate de ODIMM (Conferința IMM, ședințele RIAM, etc.).

Prioritatea IV: DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE SUPT ÎN AFACERI DIN REGIUNI

Obiectivul 1: Dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri din regiuni

❖ Gestionarea și dezvoltarea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova

În rolul său de instituție de suport a sectorului IMM, ODIMM este în contact direct cu întreprinderile incubate oferindu-le tot suportul necesar pentru dezvoltarea afacerii începând cu instruirea antreprenorilor până la oferirea granturilor prin intermediul programelor de stat și a celor din partea donatorilor externi.

Totodată, ODIMM promovează principiile de Incubatoare de Afaceri (IA) în rândul antreprenorilor începători. Unul din principiile de bază este capacitatea de dezvoltare a rețelei IA și a rezidenților lor, consolidarea capacității de absorbție și utilizare eficientă a fondurilor publice / donatoare.

La data de 31 decembrie 2018, în cadrul celor 11 membri ai Rețelei Incubatoarelor de Afaceri (RIAM) sunt găzduite **197** companii, dintre care **96** sunt Strat-up, **110** sunt gestionate de tineri și **93** companii administrate de femei. Per total a fost create **937** locuri de muncă, dintre care **462** pentru femei și **411** sunt destinate tinerilor. Beneficiari ai serviciilor IA sunt nu doar rezidenții, IA având rolul de centre de informare și consultanță pentru antreprenorii din raioanele unde sunt amplasate. În acest sens, pe parcursul anului 2018, IA au găzduit și au organizat **193** de evenimente (cursuri de instruire, mese rotunde, seminare de informare) menite să contribuie la dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale administratorilor companiilor incubate. Astfel cei 11 administratori IA au oferit **2651** consultații rezidenților din cadrul IA dar și antreprenorilor din regiune.

În scopul de a oferi suport pentru dezvoltarea afacerii începând cu instruirea antreprenorilor, oferirea granturilor prin intermediul programelor de stat și susținerii din partea donatorilor externi, colaboratorii ODIMM, pe parcursul anului 2018, au organizat un șir de evenimente:

- ✓ 26.06.2018 - a avut loc Ședința Consiliului Consultativ RIAM, IA Cahul, IA Călărași și IA Cimișlia, în cadrul căreia s-a decis ca membrii RIAM, vor beneficia de un Fond de Rulment pentru facilitarea accesului la finanțare al antreprenorilor – rezidenți, sub formă de împrumut preferențial, fără dobânzi și comisioane. Decizia a fost aprobată în cadrul Ședinței de lucru a Consiliului Consultativ al RIAM. Totodată, în cadrul ședinței au fost prezentați indicatorii de performanță atinși de IA pentru prima parte a anului 2018. Au fost puse în discuție provocările și dificultățile din activitatea acestora și s-a decis crearea unui plan de acțiuni care va asigura sustenabilitatea rețelei și va permite dezvoltarea instrumentelor de susținere a antreprenorilor incubati. În scopul eficientizării procesului de informare și consultare a IMM-urilor, în fiecare IA va fi creat un Centru de Consultanță și Asistență în Afaceri (Help Desk) similar celui existent în cadrul ODIMM.

- ✓ 17.07.2018 - în cadrul IA Rezina, ODIMM a organizat o sesiune de instruire unde circa 20 de tineri antreprenori printre care 13 rezidenți ai IA Rezina, au învățat tehnici eficiente de vânzări, noi instrumente de segmentare a pieței și etapele de segmentare, precum și cum de poziționat produsul alegându-și corect nișa. La fel au studiat comportamentul consumatorului și etapele procesului de luare a deciziei de cumpărare a acestora. Datorită acestui seminar participanții vor putea implementa cele învățate în practică dezvoltând-și propria afacere.
- ✓ 17.08.2018 - în cadrul IA Soroca a avut loc training la tema „Vânzări online”. Cca 25 de participanți au fost instruiți și informați privind Instrumentele online de vânzări.
- ✓ 17.10.2018 - în cadrul IA Călărași, cu suportul ODIMM, 20 de antreprenori au participat la un training cu tema „Comunicarea și negocierea în afaceri”. Evenimentul a fost organizat pentru rezidenții IA Călărași, cu scopul de a le fortifica capacitățile antreprenoriale ale acestora. Participanții au aflat despre aspectele și regulile unei negocieri de succes, tipurile de comunicare și procedee de manipulare. Beneficiarii au fost antrenați în efectuarea unor exerciții de grup pentru a analiza aspectele de nereușită ale procesului de comunicare, precum și identificarea unor soluții, cu referință la diverse studii de caz.
- ✓ 26.10.2018 - 26 de rezidenți ai IA Sângerei au participat la un training cu tema „Comunicarea și negocierea în afaceri”. Evenimentul, susținut de ODIMM a avut scopul de a dezvolta și consolida capacitățile antreprenoriale ale rezidenților. Beneficiarii au luat cunoștință cu aspectele negocierilor de succes și tipurile de comunicare. Totodată, antreprenorii au avut posibilitatea să-și etaleze cunoștințele și abilitățile acumulate în cadrul unui exercițiu practic.
- ✓ 29.10.2018 - 30 de antreprenori din raionul Sângerei au participat la o sesiune de informare organizată de către ODIMM în cadrul IA Sângerei. Beneficiarii au aflat despre oportunitățile de dezvoltare a afacerilor, precum și despre posibilitățile de stabilire a parteneriatelor de afaceri și accesarea piețelor externe prin Enterprise Europe Network (EEN). Totodată, oamenii de afaceri au însușit metodele de comunicare digitală în afaceri în cadrul unui exercițiu.
- ✓ 30.10.2018 - reprezentanții RIAM s-au întrunit în cadrul unei ședințe de lucru a Consiliului Consultativ. În cadrul întrunirii au fost prezentați indicatorii de performanță atinși de fiecare incubator în parte și de către rețea per ansamblu pentru anul 2018. În context, au fost puse în discuție provocările și dificultățile cu care se confruntă entitățile și s-a decis elaborarea unui plan de acțiuni pentru asigurarea sustenabilității rețelei, care va permite dezvoltarea instrumentelor de susținere a antreprenorilor incubați. Totodată, a fost prezentat manualul proceselor de incubare care a fost elaborat cu scopul de a oferi un cadru consultativ la toate etapele de incubare a companiilor. În cadrul evenimentului au mai fost prezentate oportunitățile programelor Horizon, Black Sea, Danube la care incubatoarele pot să aplice la apelurile de proiecte deschise.

- ✓ 31.10.2018 - 22 antreprenori din raionul Leova au participat la un seminar cu tema „Legislația și proceduri vamale de import/export”. Evenimentul a fost organizat în cadrul IA Leova, cu suportul ODIMM. Beneficiarii au fost informați despre prioritățile în domeniul vamal conform Acordului de Asociere și cadrul legislativ-instituțional din domeniu. Totodată, cei prezenți au luat cunoștință cu actele necesare vămuirii, declararea electronică a mărfurilor la import/export și procedurile simplificate de vămuire.

Promovarea Incubatoarelor de Afaceri:

- **Elaborarea și diseminarea buletinelor informative trimestriale**
Pe parcursul anului 2018 au fost elaborate 4 buletine informative privind activitatea IA unde au fost reflectați indicatorii de performanță atinși pentru perioada de raportare, activitățile care au avut loc în cadrul RIAM. Buletinele informative sunt plasate pe pagina web www.riam.md și diseminate în cadrul diferitor evenimente conexe. Totodată au fost elaborate 2000 pliante RIAM, care au fost diseminate în cadrul Conferinței IMM dar și la sesiunile de instruire și informare organizate în regiuni.
- **Administrarea www.riam.md**
Pentru perioada de raportare prin intermediul paginii web au fost mediatizate activitățile din cadrul Incubatoarelor de Afaceri, plasată informația relevantă pentru mediul de afaceri. Pagina web este continuu modernizată și dezvoltată. Pe parcursul anului 2018 sait-ul RIAM a fost accesat de peste 625 de vizitatori.

În scopul implementării mecanismelor de stimulare a afacerilor din regiuni prin implementarea conceptelor de pre-incubare și rezident virtual, pe parcursul anului 2018, ODIMM a elaborat **ghidul procesului de incubare**. Acest manual descrie toate procesele de incubare cu referire la serviciile acordate pentru fiecare etapă în parte. În conținutul acestui manual sunt descrise toate ciclurile de viață a companiilor în cadrul unui IA.

Organizarea Concursului „Incubatorul Anului”

La data de 19.12.2018 a fost organizat concursul „Incubatorul Anului” care este la cea de a IV-a ediție. Cupa Transmisibilă, diploma de onoare și cadoul de preț au fost înmânate Nataliei Cojocar, managerul IA din Ceadâr-Lunga, pentru activitatea remarcabilă a Incubatorului pe parcursul anului 2018. Decernarea premiului a avut loc în cadrul ședinței de totalizare a activității IA pentru anul 2018 și planificării pentru anul 2019. La ședință au participat reprezentanții ODIMM, RIAM și administratorii IA din Moldova.

Concursul are drept scop promovarea reușitelor și bunelor practici înregistrate de IA, stimularea activității acestora și, nemijlocit, crearea de noi oportunități de dezvoltare a IMM-urilor în regiuni. IA vin ca răspuns la nevoile IMM-urilor în etapele esențiale ale unei afaceri, precum inițiere și pătrundere pe piață. Un incubator urmărește să aibă

un efect pozitiv asupra sănătății economice a unei zone, a unei comunități. Conform rezultatelor înregistrate pe parcursul anului 2018, IA Ceadâr-Lunga are o rată de incubare de 100%. În cadrul instituției activează 19 afaceri, dintre care 9 sunt start-up-uri. 10 întreprinderi oferă servicii iar 9 dintre acestea activează în domeniul producerii. Pe parcursul anului 2018 în cadrul IA Ceadâr-Lunga au fost oferite peste 1500 de consultații antreprenorilor și potențialilor întreprinzători. Pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale, promovării și accelerării dezvoltării afacerilor incubate au fost accesate 4 proiecte de dezvoltare economică și organizate 37 de sesiuni de instruire și informare.

❖ **Dezvoltarea conceptului de cluster**

La inițiativa ODIMM și cu suportul Comisiei Europene prin intermediul Instrumentului de Asistență Tehnică și Schimb de Informații TAIEX, Republica Moldova a beneficiat de asistența experților Comisiei Europene privind generarea unui model de Cluster adaptat la contextul național.

Pe parcursul anului 2017 și 2018 au fost organizate patru misiuni TAIEX cu scopul de a facilita dezvoltarea clusterelor în Moldova prin identificarea industriilor cu cel mai mare potențial de grupare și stabilirea unei metodologii clare de creare și dezvoltare a unui Cluster. Pe durata acestor misiuni au fost organizate 4 workshop-uri regionale dedicate cartografierii inițiativelor de cluster: la Chișinău, Nisporeni, Cahul și Soroca în cadrul cărora a fost identificat un număr de 22 de inițiative de cluster, aflate în diverse stadii de dezvoltare, în domenii precum: industria textilă, sectorul agro-alimentar, industria vinului, apicultura, automotive și industrii creative. Industria textilă din Soroca și industria creativă din Cahul au fost selectate ca proiecte pilot de clusterizare datorită potențialului înalt și al angajamentului de asociere asumat de membrii acestora.

Astfel, la data de 10.09.2018, la Cahul, a fost lansat Clusterul Regional CREATIVE care se axează pe industria creativă. În cadrul evenimentului a fost semnat acordul de parteneriat între cei 12 membri reprezentanți ai mediului de afaceri, școlilor profesionale și autorităților publice locale.

La data de 11.09.2018, a avut loc lansarea Clusterului Textil din Soroca SORINTEX care reunește un număr de 38 de membri. Modelele de asociere aplicate de clusterelor din Soroca și Cahul au potențial de replicare în alte industrii și vor servi ca exemplu pentru noi inițiative venite din teritoriu. Inițiativele au fost făcute publice în cadrul unui atelier de lucru „Politici de Cluster și Programul de Suport al Inițiativelor de Cluster”.

❖ Crearea spațiilor de suport antreprenorial în Regiunea de Dezvoltare Sud

În luna aprilie 2018, a demarat **Proiectul „South Open Gate of Moldova for Businesses and Investments Promotion”**, care se va desfășura pe o durată de 18 luni și este implementat în parteneriat cu Consiliul Raional Cimișlia, Agenția de Dezvoltare Regională Sud și 7 consilii raionale din Regiunea de Dezvoltare Sud. Obiectivul proiectului constă în dezvoltarea economică locală și îmbunătățirea competitivității atât a IMM-urilor cât și a prestatorilor de servicii de suport în afaceri din regiunea de Sud, prin acordarea serviciilor de calitate înaltă pentru dezvoltarea afacerilor din întreaga regiune și prin orientarea investițiilor străine în economia locală. Prin urmare, vor fi create 8 spații de suport antreprenorial în 8 raioane ale Republicii Moldova.

Astfel că, în prima jumătate a anului 2019, este preconizată crearea și lansarea a 4 INFO Help Desk-uri în cadrul Consiliilor Raionale: Cantemir, Basarabeasca, Căușeni, Taraclia, precum și crearea și lansarea a 4 Spații de Pre-incubare în cadrul Incubatoarelor de Afaceri din Cahul, Leova, Cimișlia și Ștefan Vodă. Prin implementarea proiectului, IMM-urile și furnizorii de servicii de suport antreprenorial vor beneficia de training-uri tematice, care sunt planificate pentru începutul anului 2019.

Informăm că proiectul a fost lansat la data de 25 iulie 2018, la Cimișlia, iar în cadrul evenimentului potențialii beneficiari au fost informați despre oportunitățile oferite de proiectul și posibilitățile oferite în scopul asigurării unei dezvoltări regionale sustenabile.

Prioritatea V: FACILITAREA ACCESULUI EFICIENT LA SERVICII DE CONSULTANȚĂ ȘI ASISTENȚĂ ÎN AFACERI

Obiectivul 1: Eficientizarea activităților de informare și consultare a potențialilor beneficiari cu privire la programele de suport în afaceri implementate de ODIMM

Pe parcursul anului 2018, prin intermediul Centrului de consultanță și asistență în afaceri din cadrul ODIMM (CCAA) au beneficiat de consultanță și informații legate de inițierea și dezvoltarea afacerilor **2570** persoane interesate. Serviciile de consultanță oferite s-au centrat pe necesitățile individuale ale solicitanților, fiind oferit sprijin și soluții individualizate pentru reprezentanții business-ului mic și mijlociu: Facilitarea accesului la instrumente și surse de finanțare necesare inițierii și extinderii unei afaceri competitive, identificarea celor mai adecvate metode și mijloace pentru promovarea afacerii, extinderea acesteia și sporirea nivelului de pregătire a personalului.

Din numărul total de consultații oferite, circa **60%** au fost solicitate de către potențiali beneficiari ai Programului „PARE1+1” privind: condițiile de eligibilitate la program, identificarea ideilor de afaceri, elaborarea planului de afaceri, întocmirea rapoartelor financiare și a fluxului de numerar, accesul la resurse financiare, etc.

Totodată, menționăm, că mai mult de **20%** din totalul solicitărilor de consultanță și asistență au fost focusate pe probleme specifice, cum ar fi: soluții ce țin de eficientizarea afacerii, redresarea situației financiare a afacerii, depășirea dificultăților în obținerea actelor din diverse instanțe, etc. Circa **350** persoane au solicitat consultanță cu privire la inițierea unei afaceri, beneficiind de informații necesare privind contextul în care se poate începe și dezvolta o activitate economică în Republica Moldova, informații privind specificul mediului de afaceri, aspecte legislative și fiscale.

La fel, coordonatorii Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri (CCAA) din cadrul ODIMM, au asigurat înregistrarea la Componenta II-a „Instruire și suport antreprenorial” a Programului național „PARE 1+1” a **340** de cereri de participare la Program.

Coordonatorii Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri (CCAA) din cadrul ODIMM, în perioada de raportare, au participat la **20** evenimente informative de diseminare a informației privind oportunitățile de dezvoltare a IMM-urilor, cu implicarea antreprenorilor și potențialilor antreprenori, a reprezentanților APL de nivelul II și a mediului academic.

Prioritatea VI: DEZVOLTAREA PARTENERIATELOR ÎN AFACERI

Obiectivul 1: Crearea conexiunilor și parteneriatelor de afaceri între IMM cu companii locale și internaționale

Acordarea asistenței IMM-urilor în identificarea partenerilor de afaceri și internaționalizare (European Enterprise Network – EEN)

Pe parcursul anului 2018 în cadrul rețelei Enterprise Europe Network au fost înregistrate 14 Expresii de Interes din partea partenerilor străini (prin mail-ul organizației sau intranet), dintre care 2 au fost efectuate în baza profilului on-line al IMM introdus în rețeaua EEN de către ODIMM. De asemenea pe parcursul anului 2018 12 expresii de interes au fost efectuate de către IMM-urile din Moldova prin intermediul ODIMM. Drept rezultat al activității desfășurate în Anul 2018 ODIMM a contribuit la stabilirea legăturilor și încheierea a 5 Acorduri de Parteneriat între instituții și companii din Moldova și cu cele din străinătate.

Pe parcursul anului au avut loc mai bine de 4 ședințe ale Consorțiului proiectului Business-INN-Moldova (CCI – Camera de Comerț și Industrie a Moldovei, ODIMM – Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM, ANCD – Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare; RTTM – Rețeaua de Transfer Tehnologic a Moldovei).

Este de menționat că în perioada 23 – 25 Octombrie, 2018 reprezentanții consorțiului au participat la conferința anuală EEN, ce va avea loc la Viena. În Austria și drept urmare a co-organizat 1 eveniment și participat în calitate de partener în 2 proiecte împreună cu partenerii din Lituania.

Desfășurarea evenimentelor de promovare a oportunităților oferite de EEN și COSME

Pe parcursul anului 2018, în scopul facilitării participării beneficiarilor naționali la programele tematice ale UE, ODIMM a desfășurat activități de informare prin distribuirea informațiilor referitoare la apelurile de propuneri disponibile, precum și consultarea/ asistarea potențialilor participanți în procesul de formare a ideii/ propunerii. Astfel, în cadrul evenimentelor tematice, ședințelor de lucru cu partenerii naționali, prin intermediul rețelei de socializare a rețelei Enterprise Europe Network au fost promovate următoarele apeluri:

1. Programul operațional comun România – RM (pentru instituții de suport);
2. Programul European Strategic Cluster Partnerships for Smart Specialisation Investments; (pentru instituții de suport);
3. Programul de cooperare în bazinul Baltic; (pentru instituții de suport);
4. Fundația Est-Europeană, cu sprijinul Uniunii Europene, anunță Concursul de granturi pentru crearea Centrelor de Suport în Afaceri (pentru instituții de suport);

5. Programul Demoenvironment (pentru antreprenori);
6. Programul Erasmus for Young Entrepreneurs (pentru antreprenori).

Pe parcursul anului au fost acordate cel puțin 42 consultații individuale și acces la informații oferit în cadrul a cel puțin 5 evenimente regionale, cu participarea a 131 persoane, după cum urmează:

1. 29 octombrie 2018 la Sângerei (23 participanți);
2. 30 octombrie 2018 la Chișinău (15 participanți);
3. 28 noiembrie 2018 la Cahul (22 participanți);
4. 17 noiembrie 2018 în Taraclia (53 participanți);
5. 6 decembrie 2018 la Chișinău (18 participanți).

Organizarea sesiunilor de networking / relaționare între IMM cu companii locale și internaționale

Pe parcursul anului 2018 ODIMM a organizat și co-organizat mai multe evenimente de interes pentru antreprenori locali dornici să internaționalizeze:

1. Misiunea economică și evenimentul "Excelența în afaceri", la Chișinău (Moldova, 15.05.2018);
2. Eveniment de brokeraj - Conferință comună româno-ungară privind clusterul: țările de legătură; (România, Ungaria, 20-21.11.2018);
3. Eveniment de brokeraj în cadrul Forumului Internațional de Afaceri la Chișinău (Moldova, 6.10.2018);
4. Misiunea economică a companiilor din România la Chișinău, în cadrul Săptămânii UE privind energia durabilă 2018 (Moldova, 7.06.2018);
5. Eveniment de brokeraj pentru Creative Industries (România, 13.04.2018);
6. Forumul Internațional de Afaceri la Cahul, Republica Moldova (Moldova, 1.02.2018);
7. Misiune economică în Schleswig-Holstein (Germania).

De asemenea rețeaua Enterprise Europe Network a co-organizat următoarele evenimente de anvergură națională:

- ❖ Conferința internațională a IMM (23.11.2018) la Chișinău;
- ❖ Forumul Femeilor în afaceri (15.11.2018) la Chișinău.

În cadrul evenimentelor organizate și co-organizate, menționate anterior au avut loc 158 de întâlniri între participanții din Moldova și cei străini.

Implementarea proiectului transfrontalier JOBS MD-UA

Ținând cont de importanța susținerii tinerii în inițierea și dezvoltarea afacerilor, în martie 2018 a fost lansat proiectul „Joint Opportunities in Business for Youth (JOBS for YOUTH)”. Pe data de 13 decembrie 2017 au fost demarată implementarea proiectului,

acesta având o durată totală de 15 luni. Proiectul "JOBS for Youth" este finanțat de către Uniunea Europeană în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră Moldova-Ucraina și implementat de Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) în parteneriat cu Organizația Publică de tineret "Noua Generație a Europei" din Ucraina.

Scopul proiectului este de a susține 60 de tineri cu vârste cuprinse între 18-35 ani, din Republica Moldova și Ucraina (regiunea Odessa), în inițierea unor afaceri inovatoare, cu impact puternic transfrontalier social și economic.

Astfel, grupul țintă al proiectului îl reprezintă 60 de tineri cu vârsta de 18 – 35 ani din Republica Moldova și Ucraina (30 din Moldova și 30 din Ucraina) , 4 consultanți în afaceri din ambele țări (2 din Moldova și 2 din Ucraina).

În conformitate cu contractul de grant și a tratatelor internaționale, proiectul a fost inclus în Hotărârea Guvernului nr. 246 din 8 aprilie 2010 "Cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte", modificată prin HG nr. 1142 din 20 decembrie 2017, MO nr. 451 – 463 din 29 decembrie 2017.

În cadrul proiectului au fost desfășurate următoarele activități:

- ✓ Identificarea necesităților pentru dezvoltarea afacerilor și ideilor de afaceri ale antreprenorilor și potențialilor antreprenori din Moldova și Ucraina;
- ✓ selectarea și instruirea a 60 de tineri din Republica Moldova și Ucraina;
- ✓ organizarea sesiunilor de instruire în Moldova și Ucraina;
- ✓ instruirea 4 consultanți în elaborarea planurilor de afaceri (2 din Ucraina Organizației de suport;
- ✓ desfășurarea instruirilor de tip *pitch*;
- ✓ organizarea și oferirea asistenței de tip mentorat;
- ✓ organizarea și desfășurarea concursului de planuri de afaceri;
- ✓ elaborarea conceptului și instrumentului on-line de completarea a planului de afaceri;
- ✓ organizarea evenimentelor de tip Seed Forum în Ucraina și Moldova.

Astfel, pe data de 14 și 16 martie 2018, au avut loc evenimentele de lansare în Chișinău (Moldova) și, respectiv, Ismail (Ucraina), aceste eveniment au constituit un star al companiei de informare a tinerilor și a continuat cu oferirea serviciilor de informare și consultanță în elaborarea planurilor de afaceri de către specialiști în Moldova și Ucraina.

Urmare implementării proiectului au fost atinse următoarele rezultate:

- ❖ Odată cu inițierea proiectului a fost elaborată identitatea vizuală a proiectului și o serie de elemente de vizibilitate. Astfel au fost elaborate: logo-ul proiectului, identitatea materialelor promoționale, banner, pliante, model de prezentare (slid-

uri et.) De asemenea a fost creată pagina proiectului: <https://www.facebook.com/Joint-Opportunities-in-Business-for-Youth-1781493231882998/> cu cca. 400 de urmăritori, utilizată pentru distribuirea informațiilor din cadrul proiectului, de interes pentru tineri și cu participarea tinerilor, precum și pentru asigurarea vizibilității proiectului în ambele state.

- ❖ A fost elaborat RAPORTUL „Identificarea necesităților pentru dezvoltarea afacerilor și ideilor de afaceri ale antreprenorilor și potențialilor antreprenori” din Moldova și Ucraina. Activitatea și-a propus să evalueze necesitățile și constrângerile tinerilor antreprenori și a experților din cadrul proiectului, pentru creșterea capacităților de a dezvolta idei de afaceri și a începe o afacere. În acest sens a fost elaborat un chestionar bilingv ce a vizat 2 categorii de respondenți: I. tineri care au o idee de afaceri și tineri care doresc să lanseze o afacere start-up (I categorie), și II. experții/consultații din cadrul proiectului (II categorie). Astfel au fost chestionate 130 de persoane din ambele state și elaborat studiul de 27 de pagini, utilizat ulterior în elaborarea metodologiilor și programelor de instruire a tinerilor beneficiari.
- ❖ A fost elaborat regulamentul și linkul de aplicare on-line pentru tinerii din Moldova și Ucraina. Aplicația era disponibilă în limba română și ucraineană. Drept urmare au fost recepționate 136 de aplicații și selectați 60 de tineri participanți (30 din Ucraina și 30 din Moldova). Tinerii au fost selectați în conformitate cu regulile de eligibilitate prestabilite în regulament și în baza interviului telefonic.
- ❖ Având la bază raportul privind necesitățile de instruire a fost elaborată metodologia de instruire a tinerilor în Moldova și Ucraina, iar ulterior organizate sesiunile de instruire în grupuri mixte:
 - sesiunea de instruire în Republica Moldova/ 3 zile de instruire fiecare:
 1. 16-18.11.2018 - 26 (20 beneficiari);
 2. 20-22.11.2018 - 25 (23 beneficiari);
 3. 24-26.11.2018 - 27 (20 beneficiari);
 - sesiunile de instruire din Ucraina / 2 zile de instruire fiecare:
 1. 03 - 04.12.2018 - 23 (18 beneficiari);
 2. 06 - 07.12.2018 - 25 (20 beneficiari);
 3. 09 - 10.12.2018 - 27 (22 beneficiari).

Tinerii au fost instruiți în baza următoarelor module: 1) *Identificarea și testarea ideii de afaceri, cu scopul de a dezvolta abilitățile de identificare a ideilor de afaceri, de tipare a ideilor de afaceri și de identificare a celor viabile (în Republica Moldova);* 2) *Modelul de afaceri de tip Lean Canvas, cu scopul de a dezvolta capacitatea tinerilor de a înțelege și de a aplica modelul CANVAS, de a-și dezvolta abilitățile pentru a identifica ideile de afaceri și viabilitatea acestora (în Republica Moldova)* 3) *Planificarea afacerii. Elaborarea planului de afaceri. Scopul principal al instruirii a fost de a introduce elementele de planificare a afacerii (în Republica Moldova);* 4) *Identificarea și crearea relațiilor de parteneriat în afaceri, menite să sporească cunoștințele tinerilor în găsirea și stabilirea diferitelor tipuri de parteneriate (în Ucraina);* 5) *Resurse umane, managementul echipelor - care vizează explicarea*

elementelor de bază ale structurii și managementului resurselor umane în cadrul unei afaceri. Pentru a asigura înțelegerea și aplicabilitatea sesiunilor de formare și a modelelor, formatorii au folosit abordări "proactive", exerciții de team building, activități de lucru în echipă, activități individuale și studii de caz.

- ❖ În cadrul fiecărei zile de instruire, din cadrul fiecărei sesiuni de instruire au fost organizate întâlniri cu antreprenorii existenți și de succes din Moldova și Ucraina. Beneficiarii au avut ocazia nu numai să învețe experiențele lor (antreprenorilor), ci și să pună întrebări, să primească răspunsuri și sfaturi bazate pe experiență. În total au fost organizate 15 întâlniri cu antreprenori – 10 din Republica Moldova și 5 din Ucraina.
- ✓ În perioada de raportare au fost efectuate acțiuni de pregătire a activităților premergătoare în cadrul proiectului: servicii de mentorat, instruirea a 4 consultanți în elaborarea planurilor de afaceri (2 din Ucraina Organizații de suport; organizarea și oferirea asistenței de tip mentorat; organizarea și desfășurarea concursului de planuri de afaceri; elaborarea conceptului și instrumentului on-line de completarea a planului de afaceri; organizarea evenimentelor de tip Seed Forum în Ucraina și Moldova, precum și a conferințelor de închidere.

Prioritatea VII: PROMOVAREA DIALOGULUI PUBLIC-PRIVAT

Obiectivul 1: Promovarea dialogului public-privat

- Organizarea Conferinței Internaționale a IMM-lor

La data de 23.11.2018, Ministerul Economiei și Infrastructurii în parteneriat ODIMM a organizat cea de-a XI-a ediție a Conferinței Internaționale a IMM-urilor cu genericul „INDUSTRIA 4.0”. Conferința a avut drept Obiectivul conturarea provocărilor pentru IMM-uri în procesul de tranziție către noua revoluție industrială, creșterea gradului de conștientizare privind digitalizarea industriei în Moldova, beneficiile și posibilități noi de colaborare pentru IMM-uri în cadrul economiei digitale, automatizarea și introducerea proceselor de producere inteligente, crearea și stimularea polilor industriali. În cadrul acesteia au participat peste 350 de antreprenori, reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, precum și ai instituțiilor de suport în afaceri.

Evenimentul a continuat cu sesiunea de prezentări „Industria de mâine” la care au participat speakeri locali și internaționali: Alexandru Sârghe (Siemens, România), Eugen Boico (Publicis, Moldova), Laurențiu Nae, (Digital Twin, România), Veceaslav Cunev, (Deeplace), Niculai Vițelaru (Patronatul Județean al IMM Iași). Raportorii au prezentat informații privind dezvoltarea economică a Republicii Moldova și parcursul României în procesul de digitalizare industrială.

Totodată, antreprenorii au avut posibilitatea să interacționeze în format Open space, cu reprezentanții administrației publice centrale, parteneri de dezvoltare și instituții de suport. Pe parcursul manifestării a fost deschisă o expoziție a beneficiarilor Programelor implementate de ODIMM din cele 4 regiuni de dezvoltare din R. Moldova (Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia).

Conferința s-a încheiat cu ceremonia de premiere a câștigătorilor concursurilor naționale „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM” și „IMM – Model Sustenabil de Responsabilitate Socială”.

- Organizarea evenimentelor tematice (economie verde, inovare, specializare inteligentă, RSC, proprietate intelectuală, etc.)

ODIMM a promovat activ prin toate mijloacele de informare în masă conceptul de Responsabilitate Social Corporativă. În acest sens a fost diseminat în mass media anunțul privind condițiile de participare la Concursul anual organizat de ODIMM „IMM – Model Sustenabil de Responsabilitate Socială”. Au fost create și promovate pe toate rețelele de socializare 5 istorii de succes ale câștigătorilor Concursului, ediția 2017. Acestea au fost preluate și de site-urile virtuale media. Conducerea ODIMM a participat la 2 emisiuni radio cu tematica RSC în rândul IMM-urilor.

- Concursul anual „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM”

Conferința Internațională a IMM-urilor cu genericul „INDUSTRIA 4.0”, organizată la data de 23 noiembrie 2018, s-a încheiat cu ceremonia de premiere a câștigătorilor concursului național „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM”, Ediția a IX-a.

- Desfășurarea concursului anual „IMM - Model Sustenabil de Responsabilitate Socială”

La data de 23 noiembrie 2018, în cadrul Conferinței Internaționale a IMM-urilor, realizată de MEI în parteneriat cu ODIMM, a avut loc Concursul Național „IMM – Model Sustenabil de Responsabilitate Socială”, ediția a IX-a, în cadrul căruia au fost desemnați câștigători - 6 antreprenori din țară. La Concurs au participat 16 companii din 10 raioane, municipii și regiuni ale țării: Chișinău, Călărași, Basarabeasca, Râșcani, Orhei, Dondușeni, Soroca, Anenii Noi, Sângerei și UTA Găgăuzia.

Potrivit rezultatelor comisiei de evaluare au fost premiate următoarele companii:

- CAP „Basarabia” - pentru realizări în domeniul responsabilității față de angajați;
- SRL „Depofarm” - pentru realizări în protecția mediului înconjurător;
- SRL SC „Textile-Contact” - pentru realizări în dezvoltarea comunității;
- SRL „Bertam Grup” - pentru realizări față de clienți, furnizori, parteneri de afaceri;
- SRL „Visapina-Impex” - premiul special pentru realizări importante în mai multe domenii de RSC;
- SRL „Bevera Nord” – premiul special pentru alinierea strategiei de business la ODD și promovarea acestora (premiul special oferit de PNUD Moldova).

Prioritatea VIII: DEZVOLTAREA ANTREPRENORIATULUI FEMININ ÎN RM

Obiectivul 1: Sporirea numărului de întreprinderi fondate de femei prin crearea de instrumente de dezvoltare și sporire a abilităților antreprenoriale și manageriale, servicii de asistență în business

În scopul sporirii numărului de întreprinderi fondate de femei prin crearea de instrumente de dezvoltare și sporire a abilităților antreprenoriale și manageriale, servicii de asistență în business, ODIMM, pe parcursul anului 2018 a dezvoltat serviciile de mentorat pentru antreprenoare, iar prin intermediul proiectului „Business Academy for Women”, s-a lucrat asupra conceptului Platformei de instruire a antreprenoarelor, ceea ce reprezintă un sistem permanent de instruire la distanță prin intermediul organizării sesiunilor de instruire online.

Business Academy for Women „Business Academy for Women”

Proiectul „Business Academy for Women” (BWA) a fost inițiat în data de 1 februarie 2017 și implementat de către ODIMM în parteneriat cu Centrul Internațional de Promovarea a Femeilor în Business (ICAWB). Proiectul a avut continuitatea de 18 luni și a fost finanțat de către Uniunea Europeană.

Pe parcursul anului 2018, în cadrul proiectului BWA, au fost realizate următoarele activități:

✓ **Definitivat Ghidul pentru Mentori** unde sunt descrise pas cu pas activitatea unui mentor, pentru a oferi servicii de mentorat în domeniul gestiunii întreprinderii, marketing-ului, gestiunii financiare precum și în domeniul agriculturii.

✓ **Instruiți 30 de Mentori** (fapt ce va contribui la formarea „Rețelei naționale a Femeilor Mentori din Moldova”), dintre care 10 Mentori au oferit sesiuni de mentorat pentru câștigătoarele de granturi din cadrul Proiectului.

✓ **10 întreprinderi au beneficiat de granturi** a câte 6000 de euro pentru dezvoltarea afacerii. Antreprenoarele au venit cu o cota de participare în mărime de 10% de la suma grantului. Fapt ce permite asigurarea unui parteneriat stabil.

Întreprinderile deținătoare de granturi sunt: „Lanacomlux” SRL, „Art Proeco” SRL, „Accent Textil” SRL, „Arta Esteticii” SRL, „Dulce Plai” SRL, GT „Bejenari Angela”, „PAO Candels” SRL, „Tingrimar” SRL, „Macovei Textil” SRL, Î.I. „Edinac Oxana”.

✓ Desfășurate **6 ședințe PLATO** prin toată țara (Nord – întreprinderea „TB FRUIT” SRL, Centru – „Viorica Cosmetic”, „Floare Carpet” SA, Zonal Economică Libera Ungheni -Business, „Azamaet grup” SRL, Sud – „Moroi Grup” SRL). În cadrul acestor ședințe au fost stabilite 3 intenții de colaborare, realizat schimb de experiență între antreprenoare, precum și consolidată o rețea de colaborare între participantele la componenta PLATO.

✓ Elaborat **Conceptul de instruire** a antreprenoarelor BAW, ce descrie mecanismul de organizare și desfășurare a procesului de instruire a antreprenoarelor care să obțină ca rezultat final sporirea abilităților personale și antreprenoriale, contribui la dezvoltarea afacerii, sporirea bunăstării precum și îmbunătățirea calității vieții.

În scopul mediatizării rezultatelor și a activităților proiectului au fost publicate 205 știri în diverse surse media, realizate prezentări ale proiectului în cadrul diverselor evenimente, elaborate 18 ziare electronice, promovate 40 istorii de succes ale participantelor la proiect.

Obiectivul 2: Promovarea spiritului antreprenorial în rândul femeilor

ODIMM promovează în permanență spiritul antreprenorial în rândul femeilor. În acest sens, periodic sunt publicate articole și comunicate de presă atât pe pagina web a Organizației, cât și pe rețelele de socializare. Până la finele lunii decembrie 2018, au fost realizate 60 de istorii de succes despre beneficiarele programului „Femei în Afaceri” (PFA) și „Business Academy for Women” (BAW). A fost organizat un briefing

de presa privind rezultatele PFA și semnarea contractelor cu primele 100 de beneficiare ale primului Call de proiecte la care au participat 10 posturi de TV și Radio, fiind realizate și difuzate 10 reportaje de presă, inclusiv interviuri cu beneficiarele proiectului. Ședința Comitetului extern de selectare și aprobare a celor 100 de beneficiare PFA a fost transmisă live pe www.privesc.eu și www.realitatealive.md.

Totodată șefii de proiecte și conducerea ODIMM au participat la 3 emisiuni radio și 3 emisiuni TV, unde au scos în evidență beneficiile antreprenoriatului feminin din RM. În cadrul proiectului BAW au fost făcute 15 newsletter-uri dedicate activităților și realizărilor Proiectului și publicate pe pagina www.baw.odimm.md. Echipa de Comunicare și Relații Publice a realizat o revista dedicată rezultatelor primei componente a Programului „Femei în Afaceri”.

Obiectivul 3: Facilitarea accesului la investiții și asistență pentru dezvoltarea afacerilor gestionate de femei prin implementarea Programului - Pilot „Femei în afaceri”

În anul 2018, ODIMM a continuat implementarea Programului-pilot „Femei în afaceri”, scopul căruia prevede promovarea spiritului antreprenorial în rândul femeilor prin facilitarea accesului acestora la instruire antreprenorială, servicii de consultanță și mentorat, precum și granturi pentru investiții și servicii specializate de dezvoltare a afacerilor.

Programul cuprinde **3 etape de bază**:

În perioada de referință, au fost acordate peste **1403 consultații individuale** în oficiu, la telefon și prin email, cu privire la condițiile de participare la Program și alte oportunități de dezvoltare a afacerilor create și gestionate de către femei.

A fost efectuată monitorizarea telefonică a beneficiarelor **Componentei I „Suport la inițierea afacerilor”** (408 femei instruite și mentorate individual – 3029 ore). Această Componenta a fost implementată în anul 2017 și a fost destinată femeilor care planifică lansarea propriei afaceri, prevăzând instruire și suport consultativ/mentorat

individual. Prin urmare s-a constatat că în rezultatul desfășurării Componentei I a Programului, ***au fost înregistrate 179 întreprinderi, care au generat 443 locuri de muncă, dintre care 83% sunt pentru femei, iar 63% - pentru tineri cu vârstă de până la 35 ani.***

În cadrul **Componentei II: „Suport pentru afacerile nou create”**, prevede acordarea finanțării nerambursabile (în cază de concurs/apel), în suma de 165.000 lei/beneficiar companiilor întreprinderilor înregistrate de la 0 la 24 luni create și gestionate de femei.

În anul 2018 au fost organizate 2 concursuri de granturi, în cadrul cărora au fost înregistrate evaluate tehnic și financiar 436 aplicații eligibile la Program. Urmare evaluării independente, în baza punctajului mediu acumulat în baza grilei de evaluare elaborate conform priorităților Programului, au fost selectate pentru finanțare **201 de proiecte investiționale**. Companiile aprobate spre finanțare contribuie la menținerea a peste 300 salariați și crearea a cca 700 locuri noi de muncă. Suma granturilor solicitate constituie **28,56 mil. lei**, ceea ce va favoriza investiții în economie de **47,74 mil. lei**.

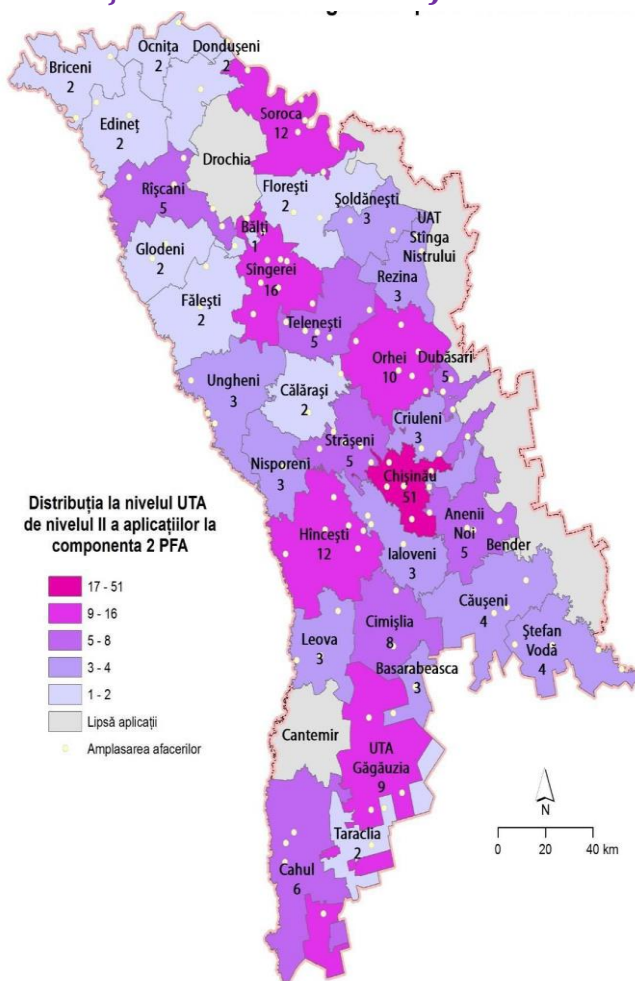
În perioada de referință, în cadrul Programului „Femei în Afaceri”, au fost recepționate continuu acte justificative privind contribuția proprie a beneficiarelor, efectuarea **91 vizite de monitorizare pre-finanțare**, întocmirea notelor de serviciu și efectuarea transferurilor.

Distribuția teritorială a beneficiarelor PFA

Analiza celor 201 de proiecte investiționale propuse spre finanțare:
Domeniul de activitate al companiilor:

- **60%** din companii activează în domeniul **industriei prelucrătoare** (industria ușoară - broderie, confecții, articolelor din textile cu pictura manuală, artizanat; industria alimentară - prelucrarea produselor lactate, fabricarea pâini și produse din patiserie, producerea mierii crem, producerea fructe deshidratate, fabricarea hârtiei și a cartonului ondulat, producerea articolelor din lemn, producerea elementelor din beton și gips, producerea brichetelor din biomasă, etc);
- **31% - prestarea serviciilor** (servicii educaționale, IT, resurse umane, catering, design interior, saloane de frumusețe, cabinet de logopedie și consiliere psihologică, etc.);
- **9% - agricultură și zootehnie** (creșterea găștelor pentru puf și pene, cultivare cătină, usturoi, pomușoare, prunilor, nucilor, flori în ghiveci, creștere răsadului legumicol, creșterea iepurilor, apicultură, taurine și caprine, cultivarea pomușoarelor creșterea oilor, apicultură, taurine și caprine).

Proiecte investiționale inovative beneficiare ale Programului-pilot "Femei în Afaceri": producerea vitraliilor, tapiserie artistică, fabricarea odorizantelor din uleiuri naturale, producerea protezelor și ortozelor, fabricarea acoperișurilor din falț și sistemelor de ventilare, producerea oțetului natural, producerea mâncării sănătoase pentru pești, prestarea serviciilor copywriting.

Locul de desfășurare a activității antreprenoriale a companiilor aprobate spre finanțare:

- **18%** - localizate în raioanele din **Nordul** republicii,
- **28%** - zona **Centru**,
- **19%** - în raioanele de **Sud**,
- **25%** - în municipiul **Chișinău**.

De menționat, că **9 companii** propuse spre finanțare își vor desfășura activitatea în **UTA Găgăuzia**, iar **2** - în satele din stânga Nistrului (raionul **Dubăsari**).

Cele **mai active localități** sunt: Chișinău, Sângerei, Soroca, Anenii Noi, Hâncești, Orhei, Ialoveni, UTA Găgăuzia, Strășeni și Cimișlia.

Locuri de muncă:

- **Menținerea a 471 salariați** (88% pentru femei, 64% - tineri cu vârsta de până la 35 ani) și
- **Crearea a 762 locuri noi de muncă** (dintre care 83% destinate femeilor și 70% - tinerilor).

După criteriul de vârstă a administratoarelor întreprinderilor propane spre finanțare:

- până la 35 ani – **55%**;
- peste 35 ani – **45%**.

Vârsta participantelor la Concursul de granturi variază **între 21 și 64 ani**.

Prioritatea IX: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR INSTITUȚIONALE ȘI PROFESIONALE ALE ODIMM

Obiectivul 1: Dezvoltarea capacităților profesionale ale personalului ODIMM

În scopul realizării Obiectivelor stabilite pentru anul 2018, organizația a angajat pe parcursul anului 14 persoane în bază de concurs. Actualmente ODIMM dispune de un număr de 50 de angajați. La nivelul ODIMM, se observă o rată a fluctuației de personal de aproximativ 16% în 2018.

Din punct de vedere a structurii de gen 36 angajați sunt femei și 14 bărbați, ponderea femeilor fiind de 72 %.

Conform nivelului de calificare, 47 de persoane sau 94% din întreg personal au studii superioare finisate de ciclul I (licență), din care 24 – studii superioare finisate de ciclul II (de master), 1 angajat deține studii de doctorat.

Astfel 29 angajați (58%) din personal au studii în domeniul științelor economice, 6 angajați (12%) % științe juridice, 7 angajați (14%) științe sociale și politice, 3 angajați (6%) % științe ingineresti și 2 angajați (4%) alte științe.

Vârsta medie a angajaților ODIMM este de 33 de ani, iar piramida vârstelor personalului ODIMM poate fi reprezentată astfel:

- 44 de persoane - de la 25 - 40 de ani;
- 5 persoane - de la 41 - 55 de ani;
- 1 persoană - peste 55 de ani.

Din numărul total al angajaților, 14 angajați au o vechime de muncă în cadrul instituției până la 1 an, 27 angajați au o vechime de muncă în cadrul instituției până la 5 ani și 9 persoane de la 5 până la 10 ani.

ODIMM dezvoltă mecanisme interne de management al resurselor umane performante și tinde să dispună de un corp de angajați performanți, capabile să sprijine transformările cu scopul de a fi un organism puternic și flexibil.

Capitalul uman este reprezentat de cunoștințele profesionale, deprinderile, abilitățile și de sănătate, care pot conduce orice persoana la sporirea capacității sale creatoare și care sunt folositoare pentru misiunea organizației și care includ valori și atitudini, aptitudini și know-how, este un factor important în estimarea valorii organizației. În lucrarea „Principiile economiei politice” (1890), reprezentantul școlii neoclasice, Alfred Marshall, considera ca „cel mai de preț din tot capitalul este acela investit în ființa umană”.

Astfel, formarea capitalului uman a fost și rămâne una dintre prioritățile principale în dezvoltarea strategică a ODIMM. În vederea menținerii și dezvoltării unei echipe de angajați profesioniști, stabili, cu nivel ridicat de competențe care să poată asigura atingerea obiectivului strategic al Organizației.

ODIMM investește în crearea capitalului intelectual, atât prin intermediul capitalului uman, prin metode de formare și perfecționare a angajaților, cât și pentru implementarea capitalului structural.

În acest context, instituția promovează și facilitează instruirea și dezvoltarea profesională a angajaților atât prin organizarea instruirilor locale cât și prin delegarea în scopul participării la training-uri peste hotare. Detalii cu privire la participarea personalului ODIMM la sesiunile de informare și instruire organizate la nivel local și internațional, sunt prezentate la Anexa nr. 18.

Obiectivul 2: Dezvoltarea capacităților de oferire a consultațiilor în export

În scopul dezvoltării unui program de formare privind creșterea competențelor de export destinat potențialilor exportatori, în perioada 27 februarie - 2 martie 2018, reprezentanții ODIMM și ai RIAM, cu suportul Băncii Mondiale, au fost instruiți în domeniul procedurii de acordare a suportului antreprenorilor cu potențial de creștere orientate către export. În acest sens au fost organizate câteva ședințe de lucru de planificare a unei sesiuni de instruire destinată exportatorilor (cu reprezentanții Gateway & Partners), iar la 23.03.2018 – a avut loc ședința de instruire a potențialilor exportatori privind „Aspecte de bază privind pregătirile pentru export”.

Totodată, în cadrul a 8 focus grupuri organizate, 6 cu exportatori și 2 cu potențial exportatori au fost identificate atât necesitățile de asistență consultativă ale acestor grupuri cât și de cele de dezvoltare a cunoștințelor și capacităților.

În perioada 23 - 26 aprilie 2018, reprezentanții ODIMM au participat la un curs de instruire destinat întreprinderilor mici și mijlocii „Practici de Export și de Finanțare a Comerțului Exterior pentru exportatorii avansați”, conceput special pentru a ghida exportatorii în evaluarea și accesarea noilor piețe de desfacere.

În perioada 20 - 23 iunie 2018, ODIMM a beneficiat de suportul consultativ al expertului Băncii Mondiale în elaborarea pachetului de servicii de asistență pentru exportatori și potențiali exportatori care urmează a fi oferite în cadrul Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri al ODIMM.

În perioada 03 - 07 decembrie 2018, reprezentanții ODIMM și ai RIAM au participat la Programul de instruire pentru consultanții OSA privind exportul către țările UE, organizat în cadrul Proiectului „Support to Quality Infrastructure Framework within a DCFTA context in the Republic of Moldova”. Programul a avut drept scop instruirea consultanților din cadrul OSA privind acordarea asistenței individualizate companiilor moldovenești în ceea ce privește elaborarea strategiilor coerente de export și pregătirea companiilor pentru intrarea pe piața europeană.

Prioritatea X. MEDIATIZAREA ACTIVITĂȚII ORGANIZAȚIEI ȘI A OPORTUNITĂȚILOR DE DEZVOLTARE A IMM

În vederea diseminării informației, mediatizării activității organizației și a oportunităților de dezvoltare a IMM-urilor, ODIMM folosește toate mijloacele și instrumentele în acest sens, inclusiv cele tehnologice.

Obiectivul 1: Promovarea Organizației și activitățile acesteia pe platformele virtuale

Împreună cu prestatorul de servicii (firma de IT) se lucrează la o nouă interfață a portalului www.odimm.md. A fost creat conceptul de design a site-ului, iar la moment se face transferul de date și conținut de pe site-ul vechi pe cel nou. Pentru buna familiarizare a potențialilor beneficiari și a partenerilor de dezvoltare ODIMM cu activitățile și programele Organizației au fost scrise și publicate pe site 102 de comunicate de presă, articole și campanii de promovare.

Până la ora actuală sunt înregistrați circa 55 mii de utilizatori unici pe site, care au parcurs 100 mii de sesiuni și au accesat 235 mii de pagini. Față de aceeași perioadă a anului trecut, numărul utilizatorilor unici a sporit cu 30%.

La data de 28.05.2018, a fost lansat Concursul pentru jurnaliști „Promovarea antreprenoriatului și a Programelor ODIMM”, ediția a II-a. Acesta are drept scop premiarea celor mai buni jurnaliști care au realizat materiale privind activitatea IMM-urilor din RM și programele ODIMM. În perioada 1-10 decembrie au fost depuse 10 dosare ale jurnaliștilor din audio-vizual și publicații online. Pe parcursul lunii ianuarie 2019 vor fi identificați câștigătorii și premiați.

Pentru sporirea gradului de informare a agenților economici în domeniul cunoștințelor antreprenoriale sunt publicate periodic pe www.businessportal.md informații actuale, sugestii de idei de afaceri, istorii de succes, modificări legislative și din domeniul impozitelor și taxelor, programe noi de suport antreprenorial etc. În perioadă de referință, portalul a fost alimentat cu 86 de informații de interes public, iar numărul de vizitatori unici este de circa 7,3 mii care au parcurs 10 mii de sesiuni și au accesat 22.000 de pagini. Statistica internă a portalului ne arată de numărul de vizitatori crește semnificativ. Numărul de vizitatori unici la sfârșitul anului 2017 era de 1400 (site-ul a fost relansat în luna noiembrie).

Pe parcursul anului 2018 au fost publicate **460** de informații pe Facebook ODIMM. Pe Pagină de FB a ODIMM s-au înscris circa **1450** de persoane, numărul total fiind de **5900** de abonați. Au fost create pagini de FB pentru Proiectele Joint Opportunities in Business for Youth și Women in Business. Pe platformele de socializare Twitter sunt publicate **185** de postări, pe Odnoklasniki - **220**. Recent au fost deschise conturi pe LinkedIn și Instagram pentru a acoperi întreaga paletă de social media și a ajunge la cât mai multe persoane cu spirit antreprenorial.

În luna noiembrie 2018, au fost editate cate 2 mii de exemplare de pliante ODIMM în limbile română, engleză, rusă și a 5 proiecte (PFA, RIAM, PARE1+1, FGC, GEA) cu sprijinul financiar al Delegației UE prin proiectul „Vizibilitate și comunicare pentru acțiunile referitoare la implementarea AA/DCFTA în cadrul programelor de asistență finanțate de UE”.

Pe parcursul anului 2018 a fost realizată o revista de 42 pagini dedicată rezultatelor primei componente a Programului PFA, care a fost tipărită în 700 de exemplare și au fost mediatizate în mass media, în newslatteruri și rețele de socializare cca 60 de istorii de succes despre beneficiarele programului „Femei în Afaceri” și „Business Academy for Women”.

Au fost elaborate roll-up-uri pentru Proiectele: „Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru Promovarea Afacerilor și Investițiilor”, „Sprijin pentru IMM în zonele rurale” și „JOBS for YOUTH”. Totodată, au fost pregătite materiale promoționale pentru conferința internațională a IMM-urilor din luna noiembrie curent, iar în noiembrie-decembrie 2018, a fost elaborat designul pentru materialele promoționale dedicate programului „Start pentru Tineri”.

Pe parcursul anului 2018, au fost organizate 5 conferințe și briefinguri de presă cu participarea conducerii MEI, ODIMM și a managerilor de programe ODIMM, care au fost promovate în mass media și rețelele de socializare.

Pe site-urile gestionate de ODIMM (www.odimm.md și www.businessportal.md) au fost promovate informații privind economia verde, specializarea inteligentă. În context, a fost organizată 2 întâlniri cu reprezentanți ai Centrului de Excelență în domeniul TIC -TEKWILL în rezultatul cărora au fost identificate posibilități de colaborare reciprocă și schimb de informații. S-a convenit promovarea reciprocă a proiectelor și inițiativelor dedicate antreprenoriatului în domeniul IT. A fost promovat activ prin toate mijloacele de informare în masă conceptul de Responsabilitate Social Corporativă. A fost diseminat în mass media anunțul privind condițiile de participare la Concursul anual organizat de ODIMM „IMM – Model sustenabil de Responsabilitate Socială” Au fost create și promovate pe toate rețelele de socializare 5 istorii de succes ale câștigătorilor Concursului, ediția 2017. Acestea au fost preluate și de site-urile virtuale media.

Urmare a realizării a unui raport de monitorizare a activității ODIMM în mass media, comunicăm că au fost documentate 2695 știri: 2190 online, 437 TV și 68 radio.

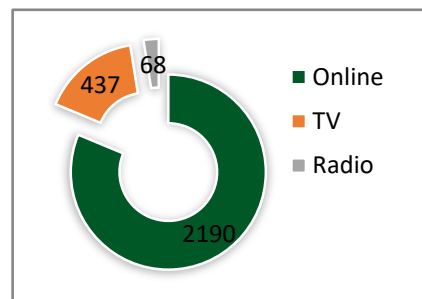

Figura alăturată ilustrează ponderea și distribuția referirilor pe tipuri de media.

Totodată, figurile care ilustrează ponderea lunară a referirilor, ponderea lunară a referirilor pe tipuri de media, cuvintele cheie din căutări și aprecierea jurnaliștilor, poate fi analizată în Figurile 1 - 4 din Anexa nr. 19.

Prioritatea XI. RELAȚII INTERNAȚIONALE SI ATRAGEREA DE FONDURI

Principalele direcții de acțiune ale Departamentului de Atragerea Fondurilor și Relații Internaționale sunt: asigurarea dialogului cu partenerii de dezvoltare; extinderea și consolidarea relațiilor bilaterale prin aplicarea proiectelor în cadrul Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020; integrarea ODIMM în cadrul platformelor europene cu profil de suport a IMM-urilor; continuarea activității de analiză și promovare a dezvoltării clusterelor la nivel național; promovarea principiile economiei verzi și internaționalizarea IMM-rilor.

Obiectivul 1: Relații internaționale

ODIMM se implică activ în stabilirea parteneriatelor internaționale cu instituții și organizații cheie pentru dezvoltarea sectorului IMM din Republica Moldova. Cooperarea internațională este esențială pentru preluarea experiențelor, crearea conexiunilor dintre organizațiile de suport în afaceri și alinierea practicilor naționale la strategiile de succes din alte state. Această prioritate are ca obiectiv principale consolidarea cooperării internaționale și creșterea vizibilității organizației pe plan internațional.

Pe parcursul anului 2018, ODIMM a participat la diverse ședințe de lucru și evenimente de socializare organizate de parteneri în cadrul cărora au fost promovate programele de suport și alte inițiative noi pentru sectorul IMM.

În perioada 20-22 Februarie, ODIMM a participat la atelierul de lucru organizat de Comisia Europeană și Delegația UE în Republica Moldova referitor la aplicarea managementului bazat pe rezultate, care a contribuit la calitatea programelor planificate și atingerea rezultatelor aplicând teoria schimbării.

La data de 27 Februarie, ODIMM a participat la masa rotundă organizată de Platforma EU4Business pentru analiza provocărilor și factorilor de succes ale programelor de suport pentru IMM-uri existente. În cadrul evenimentului ODIMM a prezentat instrumentele de suport pentru IMM-uri pe care le gestionează cu accent pe programele cu acces la finanțare.

La data de 06 Iunie, Ambasada Republicii Moldova în Japonia a solicitat stabilirea unei vizite de curtoazie la autoritățile și instituțiile publice naționale de interes pentru partea niponă pentru a discuta viitoarele proiecte/inițiative în plan bilateral. În cadrul ședinței comune MEI-ODIMM-JICA reprezentată de Yoko TAKEBAYASHI - Șef-adjunct al Direcției Europa, Departamentul Europa și Orientul Mijlociu al Agenției Japoneze pentru Cooperare internațională (JICA) și au fost discutate activitățile și prioritățile JICA în Moldova și au stabilit prioritățile privind viitoarele domenii de colaborare în scopul îmbunătățirii mediului antreprenorial din Republica Moldova

De asemenea, ODIMM a participat la ședința de lucru organizată în cadrul Facilității Parteneriatului de Mobilitate pentru a analiza rolul și oportunitățile RM în Programului European de Vecinătate. Ca urmare, ODIMM a fost invitată să participe la Conferința Parteneriatului de Mobilitate care a avut loc la Baku, Azerbaidjan în perioada 14-15.05.2018. Principalul subiect de discuție a fost migrația și instrumentele pentru integrarea migranților. În acest context, reprezentanții ODIMM au prezentat programul de succes PARE 1+1 care a fost apreciat pozitiv în cadrul evenimentului.

La data de 19.06.2018, ODIMM a participat alături de reprezentanți ai Ministerului Economiei și Infrastructurii și ai MIEPO la o reuniune de nivel înalt dedicată „Dezvoltării economice și oportunităților de piață a țărilor Parteneriatului Estic”. Evenimentul a avut loc la Bruxelles, Belgia și a întrunit reprezentanți ai instituțiilor statului/ guvernului și instituții de suport în domeniul dezvoltării locale și antreprenoriale din cele șase țări-membre ale Parteneriatului Estic (Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina). Scopul evenimentului a fost de a analiza mecanismul EaP TradeDesk, care conține 3 componente: Platforma de furnizare a informației privind comerțul, un HelpDesk și un ghid online cu proceduri de export și a discuta oportunitatea adoptării acestuia la nivel național. Reprezentantul ODIMM a prezentat programele de suport și inițiativele de dezvoltare a sectorului IMM din Moldova.

De asemenea, ODIMM a contribuit activ la elaborarea propunerilor de colaborare în domeniul economic în cadrul Comisiei bilaterale Bielorusia-Republica Moldova și a Comisiei interguvernamentale moldo-emiriene.

Referitor la noile parteneriate dezvoltate în anul 2018, ODIMM a inițiat un consorțiu transfrontalier cu instituții din aria eligibilă a Programului Operațional Comun România-Republica Moldova: Patronatul Județean al IMM din Iași, Universitatea Tehnică din Iași și Universitatea Tehnică Chișinău pentru aplicarea unei propuneri de proiect privind consolidarea cooperării transfrontaliere dintre mediul academic și industria textilă pentru facilitarea accesului la educație antreprenorială de calitate. În cadrul aceluiași consorțiu, ODIMM participă și în calitate de partener în aplicația de proiect care vizează dezvoltarea unui sistem educațional care dezvoltă spiritul antreprenorial și abilitățile de punere în practică a conceptului de dezvoltare durabilă pentru pregătirea elevilor preuniversitari și studenților, astfel încât la intrarea pe piața muncii, tinerii să fie mult mai creativi, implicați și adaptați schimbării și noului. Respectiv, la data de 09 Mai, ODIMM a aplicat două proiecte în cadrul POC România-Moldova împreună cu 1 partener național și 2 parteneri internaționali.

Alte parteneriate au fost dezvoltate prin aplicarea următoarelor propuneri de proiecte: la data de 26 Februarie, Incubatorul de Afaceri din Sângerei a aplicat o propunere de proiect în cadrul apelului deschis de Fondul pentru Buna Guvernare a Marii Britanii, la care ODIMM are rolul de partener; un alt proiect a fost aplicat la data de 13 Martie în cadrul Programului Orizont 2020 de către un consorțiu internațional

din care ODIMM face parte; la data de 1 iulie, Universitatea Științelor Aplicate Vidzeme din Letonia a aplicat un proiect care vizează abilitarea persoanelor din zonele rurale prin investiții sociale, unde ODIMM are rol de partener de proiect alături de mai multe instituții din Europa.

De asemenea, ODIMM este în proces de implementare a mai multor proiecte în parteneriat cu instituții locale și internaționale, printre care: Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru investiții - în parteneriat cu ADR Sud și Consiliul Raional din Cimișlia; trei proiecte din cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-2020, unde ODIMM este partener alături de organizațiile pentru suport în afaceri din țările participante. Fiecare proiect este implementat de un număr de cel puțin 11 parteneri din cele 10 state din regiunea Dunării.

Obiectivul 2. Atragerea fondurilor

ODIMM deține o vastă experiență în gestionarea proiectelor cu finanțare internațională, principalul donator fiind Uniunea Europeană prin: Directoratul General pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională al Comisiei Europene - Europe Aid, Programul Transnațional Bazinul Mării Negre 2014-2020, Programul Transnațional Dunărea, Instrumentul pentru Asistență Tehnică și Schimb de Informații - TAIEX, Programul UE pentru Competitivitatea Întreprinderilor și a Întreprinderilor Mici și Mijlocii - COSME, Orizont 2020, Erasmus+. De asemenea, ODIMM menține activă cooperarea cu Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională și Ambasada Republicii Cehe.

Pe parcursul anului 2018, ODIMM a monitorizat apelurile de proiecte publicate pe diverse platforme de finanțare și a aplicat 10 proiecte, dintre care 3 proiecte în calitate de Coordonator și 7 în calitate de Partener de Proiect. Ca rezultat, 2 proiecte au fost acceptate de către finanțator și se află în etapa de implementare, 1 proiect a fost respins, iar 7 se află în etapa de evaluare.

Proiectele au fost aplicate în cadrul apelurilor deschise Uniunea Europeană prin Programul Operațional Comun România-Republica Moldova, Orizont 2020, EuropeAid, TAIEX, EEA&Norway Grants, etc și presupun parteneriate cu organizații naționale sau internaționale importante în domeniul dezvoltării economice, care au sporit vizibilitatea și implicarea ODIMM la nivel internațional pentru consolidarea sectorului IMM și a capacităților interne.

Propunerile de proiecte se înscriu în prioritățile de dezvoltare selectate pentru această perioadă și anume: 1. Dezvoltarea inițiativelor de cluster la nivel regional și crearea unui program de suport pentru stimularea acestor inițiative; 2. Promovarea internaționalizării IMM-urilor și susținerea lor în etapa de pregătire pentru export; 3. Promovarea activităților economice care ating aspecte transversale: antreprenoriatul social, econ Astfel, proiectele aplicate pe parcursul anului 2018 vizează: dezvoltarea regională cu accent pe antreprenorii migranți și antreprenoriatul feminin; dezvoltarea

infrastructurii de afaceri în cadrul Incubatorului de Afaceri din Sîngerei și promovarea start-up-urilor inovative din regiunea de Nord a țării; analiza relației dintre migrație și schimbările din sectorul agricol; cooperarea dintre mediul academic și mediul de afaceri pentru a îmbunătăți competențele viitoarei generații de specialiști în industria textilă; internaționalizarea IMM-urilor și dezvoltarea zonelor rurale prin investiții. omia verde și antreprenoriatul feminin; 4. Consolidarea colaborării dintre mediul de afaceri și instituțiile educaționale. Prioritățile pot fi adaptate constant la necesitățile IMM-urilor sau la cerințele donatorilor.

În ceea ce privește faza de implementare a proiectelor, în anul 2018, ODIMM a implementat 11 proiecte cu finanțare nerambursabilă:

1. **Business-INN-Moldova** - Îmbunătățirea serviciilor integrate de inovare și suport în afaceri în cadrul Enterprise Europe Network pentru creșterea competitivității întreprinderilor din Republica Moldova, finanțat prin Programul COSME al Uniunii Europene
2. **Academia de Business pentru Femei** - proiectul a fost încheiat în luna iunie 2018 și a fost finanțat de Uniunea Europeană prin EuropeAid
3. Misiunile **TAIEX** privind Crearea unui model de Cluster adaptat contextului național care s-a încheiat în luna septembrie 2018 și au fost finanțate de Comisia Europeană
4. **Oportunități comune în afaceri pentru tineri - JOB-uri pentru tineri** – finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Transnațional Moldova-Ucraina
5. **Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru investiții și afaceri** – finanțat de Uniunea Europeană prin inițiativa Primari pentru creștere economică
6. **Suport pentru IMM-urile din zonele rurale** – asistență directă din partea Uniunii Europene
7. **Danube Chance 2.0** - Acceptarea eșecului pentru a facilita accesul antreprenorilor la a doua șansă în regiunea Dunării, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului Transnațional Dunărea
8. **Women in Business** - Promovarea antreprenoriatului în rândul tinerelor femei din regiunea Dunării, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului Transnațional Dunărea
9. **Finance4SocialChange** - Mobilizarea resurselor financiare pentru o schimbare socială pozitivă finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului Transnațional Dunărea
10. **Made in Danube** - proiect finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului Transnațional Dunărea unde ODIMM este partener asociat (fără buget propriu)
11. **VIP4SME- Value Intellectual Property for SMEs** – finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului Orizont 2020 și implementat în cadrul unui consorțiu internațional de 15 parteneri, inclusiv ODIMM.

De menționat că ODIMM este prima organizație din Moldova care primește asistență directă de la Uniunea Europeană în cadrul proiectului „Suport pentru IMM-urile din

zonele rurale” care are ca Obiectivul general: „Îmbunătățirea calității vieții rurale pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova”. Proiectul este implementat în perioada 2018-2020, iar rezultatul așteptat este: Oportunități de locuri de muncă create, în special pentru femei, prin investiții și sprijin nefinanciar pentru IMM-urile din mediul rural, respectiv ceea ce duce la creșterea locurilor de muncă în zonele rurale. Sprijinul va include servicii nefinanciare, cum ar fi consultanță, îndrumare și instruire, precum și sprijin financiar pentru terți.

Totodată, un rezultat important al anului este lansarea primelor două inițiative de cluster la nivel național și elaborarea unei metodologii adaptate contextului național. Aceste activități au fost inițiate de ODIMM cu sprijinul TAIEX – Instrumentul European de Asistență Tehnică și Schimb de Informații gestionat de Uniunea Europeană. În acest context, începând cu 2017 a avut loc o serie de evenimente privind dezvoltarea conceptului de cluster în Moldova de către experții UE. Prima misiune a avut loc în perioada 6-8 Noiembrie 2017 la Chișinău în cadrul căreia ODIMM, împreună cu partenerii locali, a beneficiat de asistența experților Comisiei Europene privind evaluarea necesităților, cartografierea și generarea unui model de cluster. De asemenea, au fost identificate constrângerile și factorii care pot contribui la consolidarea dialogului public-privat la nivel regional. În perioada 26-30 Martie, a avut loc a doua misiune care a presupus o serie de grupuri tematice dedicate elaborării unui „Model de Cluster adaptat contextului regional”. Evenimentele au avut loc în Chișinău, Nisporeni, Cahul și Soroca reprezentative pentru regiunea Centru, Sud și respectiv Nord, cu participarea reprezentanților Autorităților Publice Centrale și Locale, Incubatoarelor de Afaceri, Instituțiilor de Învățământ, Organizațiilor de suport a sectorului IMM și reprezentanții sectorului privat. Scopul grupurilor tematice este de a identifica potențialul de dezvoltare al fiecărei regiuni și de a crea un model de colaborare eficient între mediul de afaceri și factorii de decizie care să contribuie direct la creșterea competitivității locale. A treia misiune TAIEX a avut loc în perioada 28 mai - 1 iunie 2018 și a avut scopul de a organiza întâlniri cu membrii clusterului textil (Soroca) și al clusterului creativ (Cahul). Aceste sesiuni de lucru au stat la baza la crearea unui model de cluster și la elaborarea programului de suport privind susținerea inițiativelor de cluster. A patra misiune a avut loc în perioada 25 - 29 Iunie pentru continuarea sesiunilor de lucru în Nisporeni (clusterul agro-alimentar) și Cahul. Ultima misiune TAIEX a avut loc în perioada 10-12 septembrie cu scopul de a lansa cele două cluster regionale: CREATIVE Cahul și SORINTEX Soroca, precum și organizarea Atelierului de lucru, în cadrul căruia au fost prezentate clusterelor create și Programul Național de Suport a Inițiativelor de Cluster.

Clusterelor SORINTEX și CREATIVE au participat la Conferința Internațională a Clusterelor care a avut loc la data de 20-22 Noiembrie la Oradea, România și Debrecen, Ungaria. De asemenea, la data de 07.12.2018 a avut loc masa rotundă organizată de Institutul Național pentru Cercetări Economice cu participarea ODIMM, a grupului țintă și a celor două cluster lansate în regiuni. La începutul anului 2019, la Nisporeni

va fi organizată o nouă vizită de lucru pentru a dezvolta și lansa clusterul în industria agro-alimentară.

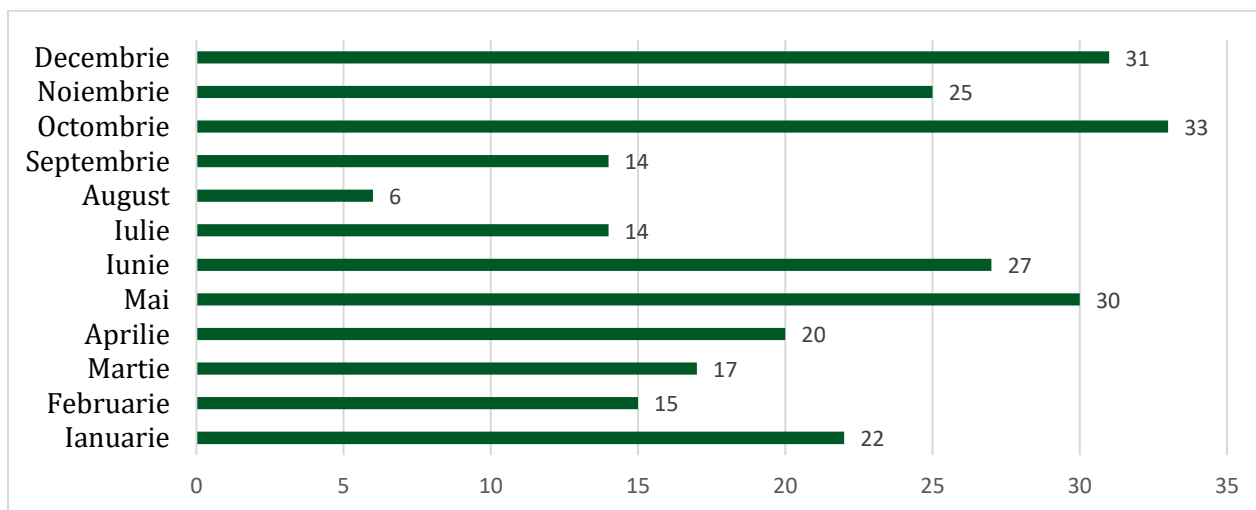
ODIMM participă activ în cadrul platformelor pentru întreprinderile mici și mijlocii la nivel european, regional, bilateral, în scopul prezentării experienței sale din gestionarea programelor destinate susținerii sectorului IMM și preluării de bune practici, pentru a facilita accesul la informații utile și a identifica potențiali parteneri. Cele mai importante platforme internaționale de profil sunt: PADOR – baza de date create de Uniunea Europeană a entităților juridice; Participant Portal – platforma pentru aplicare a proiectelor finanțate de UE; Cluster Collaboration Platform; Enterprise Europe Network, Women Entrepreneurship Platform, etc.

Pentru anul 2019, principalele direcții de acțiune ale Departamentului Atragerea Fondurilor și Relații Internaționale sunt: asigurarea dialogului cu partenerii de dezvoltare; extinderea și consolidarea relațiilor bilaterale prin aplicarea proiectelor în cadrul Programului Bazinul Marii Negre 2014-2020 și alte apeluri de interes; promovarea internaționalizării IMM-urilor și susținerea lor în etapa de pregătire pentru export; promovarea activităților economice care ating aspecte transversale: antreprenoriatul social, economia verde, a doua șansă pentru antreprenori și antreprenoriatul feminin.

ANEXE

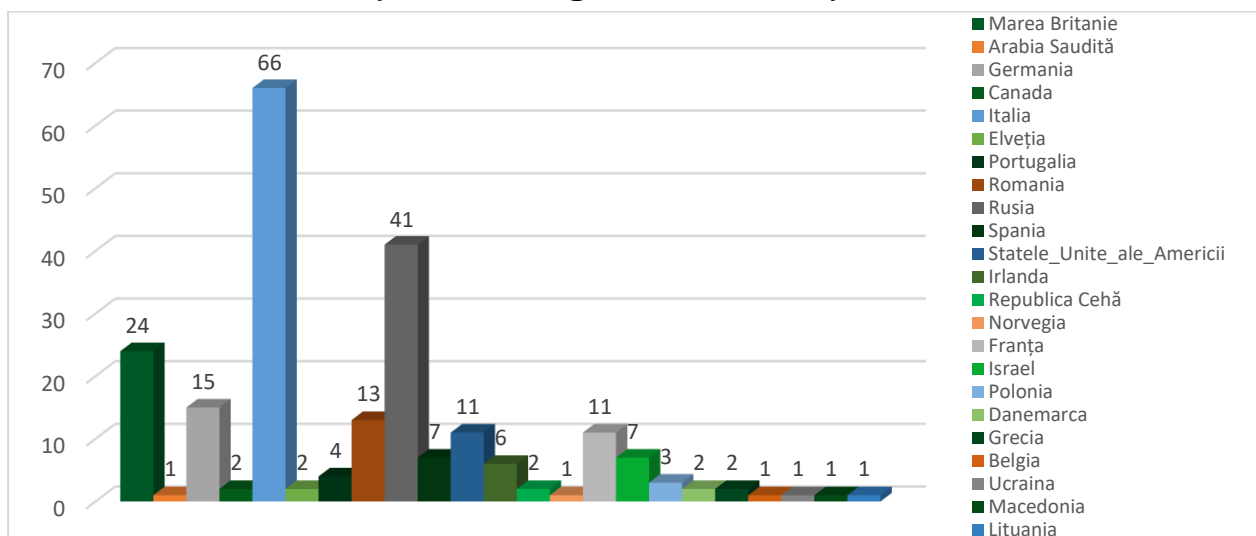
Anexa nr. 1:

Dinamica cererilor de finanțare nerambursabilă

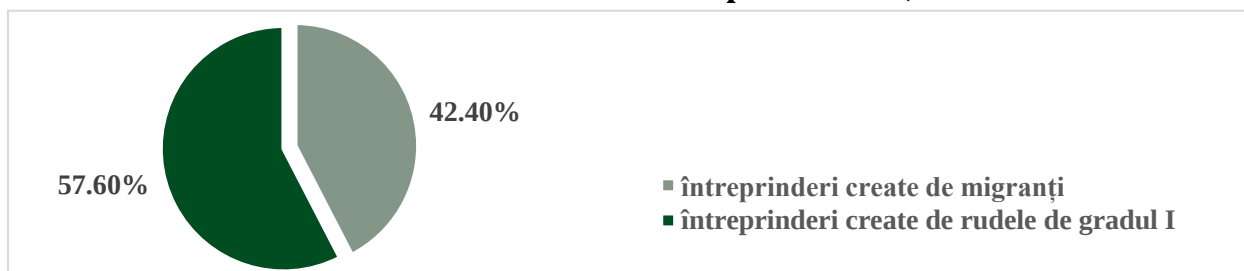
Anexa nr. 2:

Țările de origine ale remitențelor

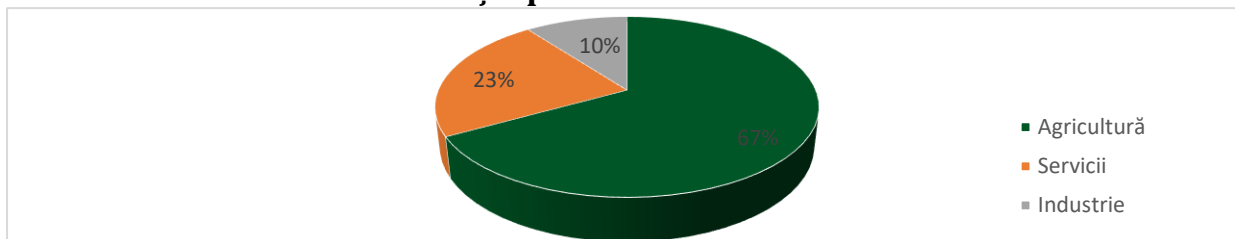
Anexa nr. 3:

Ponderea întreprinderilor create de lucrătorii migranți și rudele de gradul I ale acestora în totalul întreprinderilor, %

Anexa nr. 4:

Distribuția pe domenii de activitate

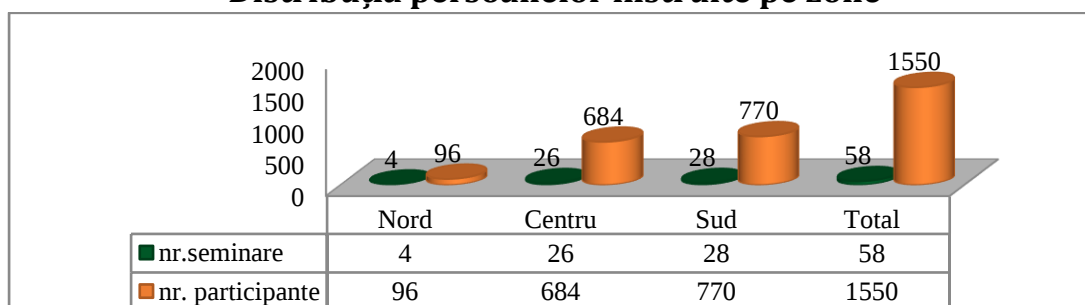
Anexa nr. 5:

Distribuția cursurilor de instruire după localități

	Raion	Nr. seminare	Persoane instruite	Nr. femei	Nr. tineri
1	Leova	10	264	116	56
2	UTA Stînga Nistrului	10	268	190	142
3	Basarabeasca	5	145	91	36
4	Chișinău	5	116	93	56
5	Cahul	4	114	62	27
6	Cimișlia	4	105	51	19
7	Cantemir	3	85	40	19
8	Edineț	3	78	56	38
9	Anenii Noi	2	62	50	16
10	Taraclia	2	57	32	7
11	Căușeni	2	54	44	18
12	Ungheni	2	52	49	12
13	Telenești	1	28	28	7
14	Călărași	1	27	22	7
15	Rezina	1	27	16	16
16	Strășeni	1	25	25	10
17	Orhei	1	25	23	12
18	Ocnita	1	18	10	9
	Total	58	1550	998	507

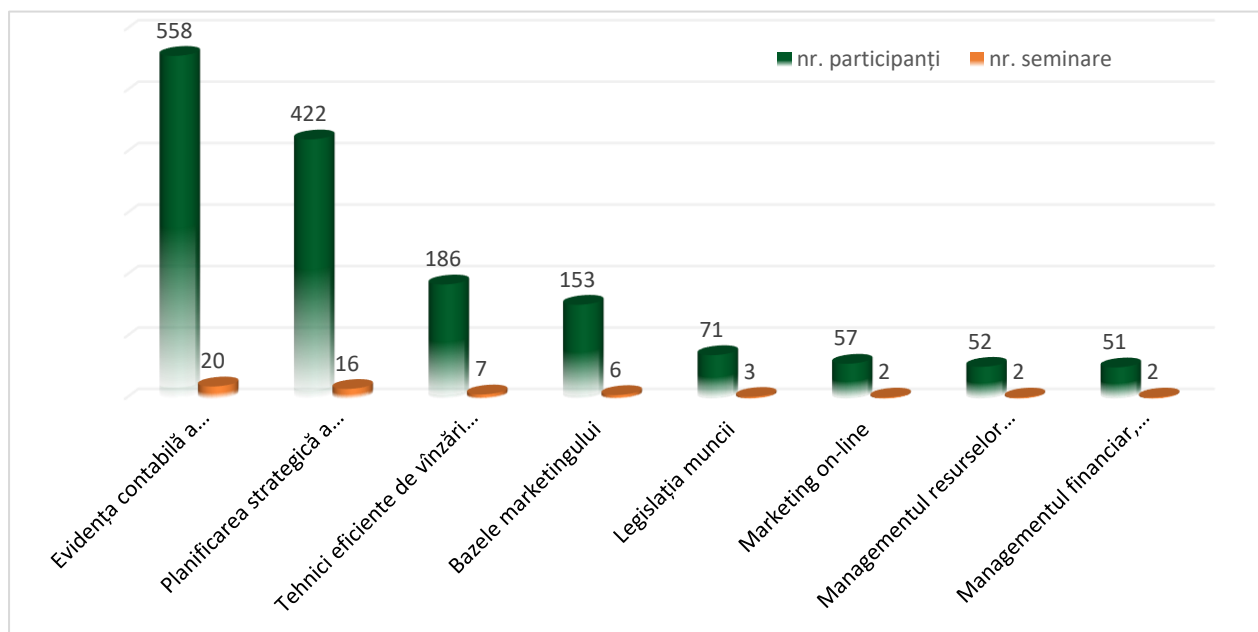
Anexa nr. 6:

Distribuția persoanelor instruite pe zone

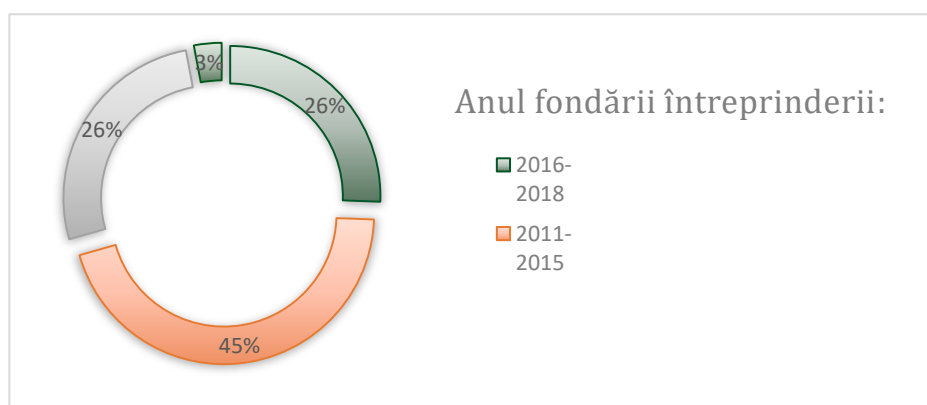
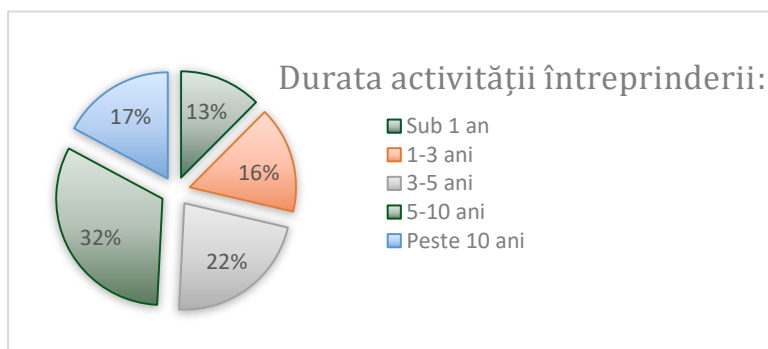
Anexa nr. 7:

Distribuirea persoanelor instruite după module

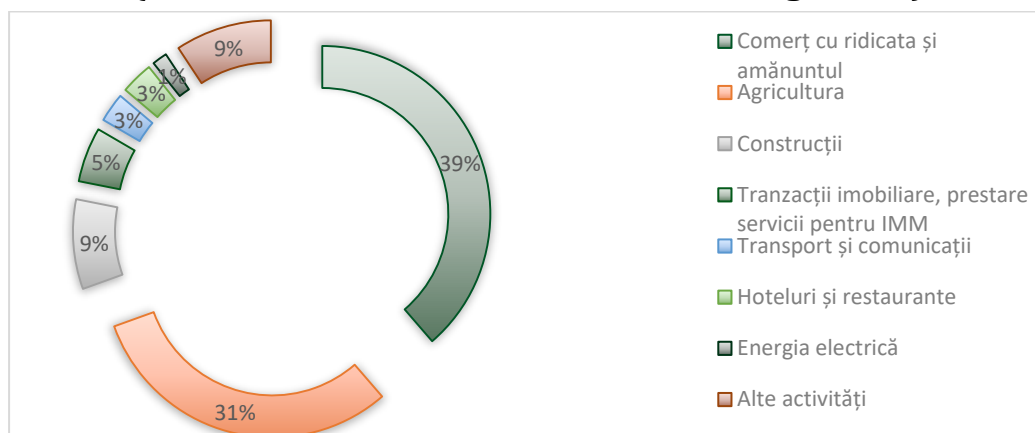
Anexa nr. 8:

Distribuția antreprenorilor instruiți după durata de activitate a întreprinderii (%) și anul fondării

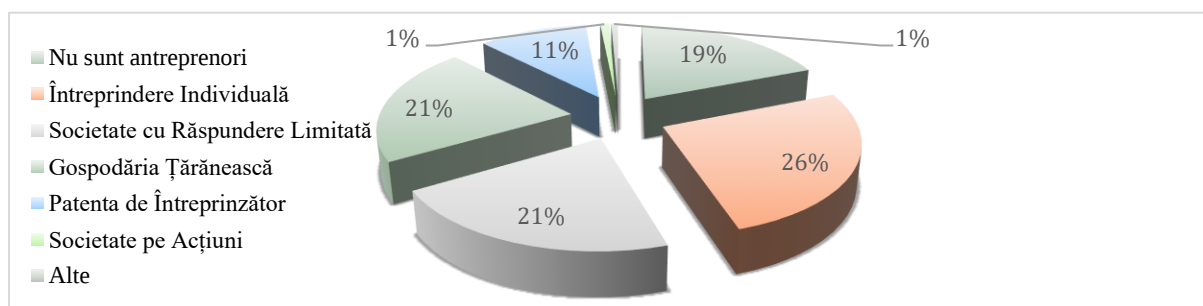
Anexa nr. 9:

**Distribuția participanților la instruire după domeniile de activitate (%)
(conform datelor din formularele de înregistrare)**

Anexa nr. 10:

Distribuția întreprinderilor după forma organizatorică - juridică

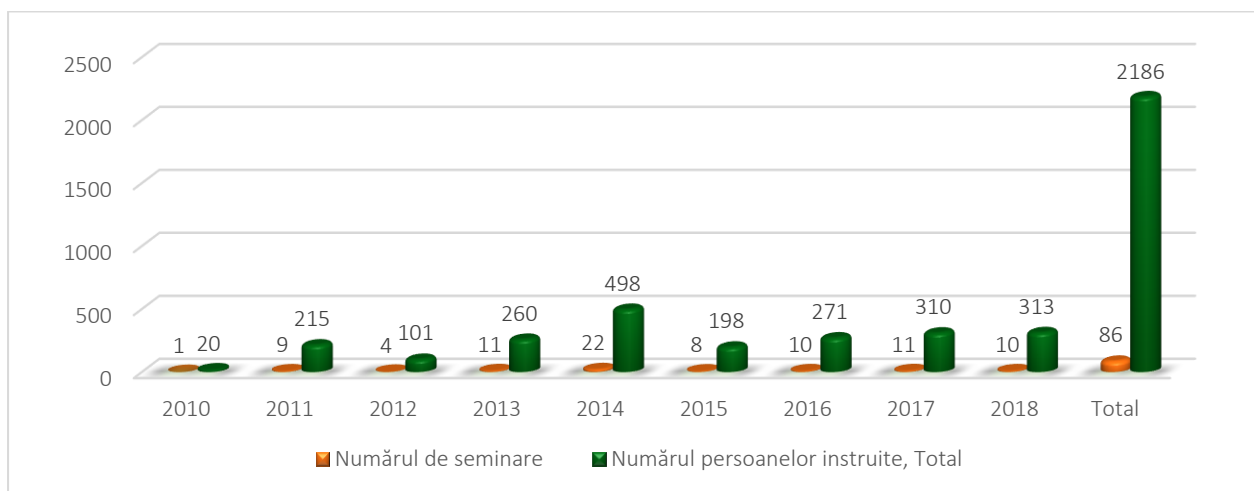
Anexa nr. 11:

Servicii de consultanță necesare pentru antreprenori

Domeniul de consultanță	%	Domeniul de consultanță	%
Elaborarea unui proiect investițional	35,0	Elaborarea strategiilor de promovare a produselor	18,7
Evaluarea activității întreprinderii	35,2	În domeniul specific activității desfășurate	13,7
Elaborarea mărcii comerciale	12,0	Asistență informațională pentru căutarea echipamentelor necesare	11,3
Suport în căutarea piețelor de desfacere	25,6	Optimizarea proceselor de producție	12,1
Suport în căutarea partenerilor de afaceri	24,2	Implementarea noilor tehnologii	15,0
Implementarea noilor standarde	7,0	Consultanță juridică	21,5
Alte domenii	1,0		

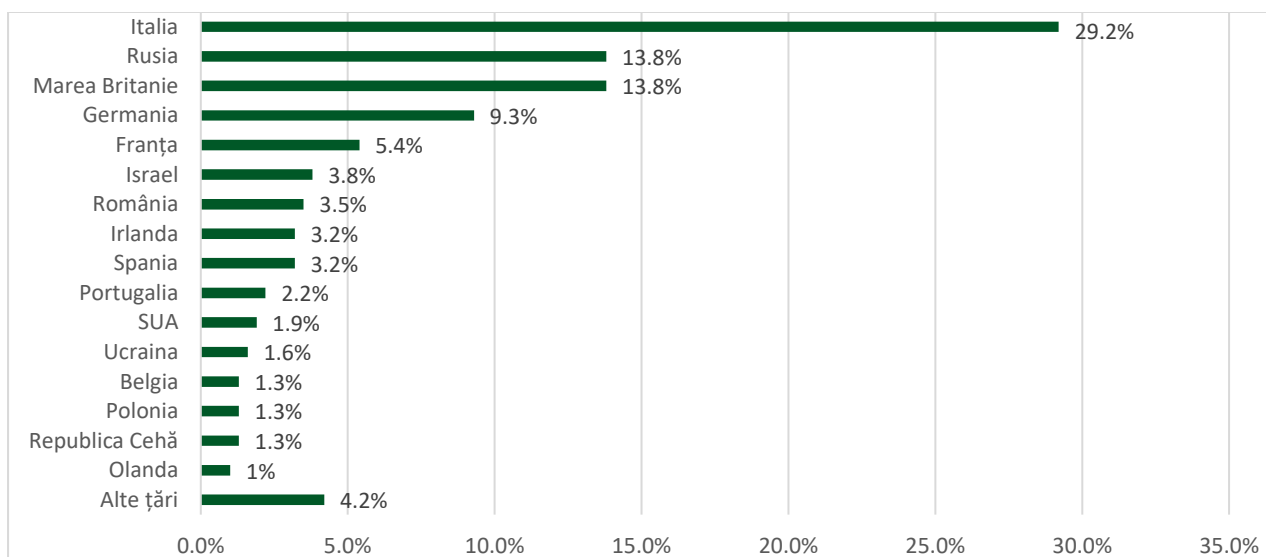
Anexa nr. 12:

**Statistica în dinamica a persoanelor instruite prin intermediul
Programului „PARE 1+1” pe durata implementării acestuia**

Anexa nr. 13:

**Țările din care vin migranții participanți la instruire
în cadrul Programului „PARE 1+1”**

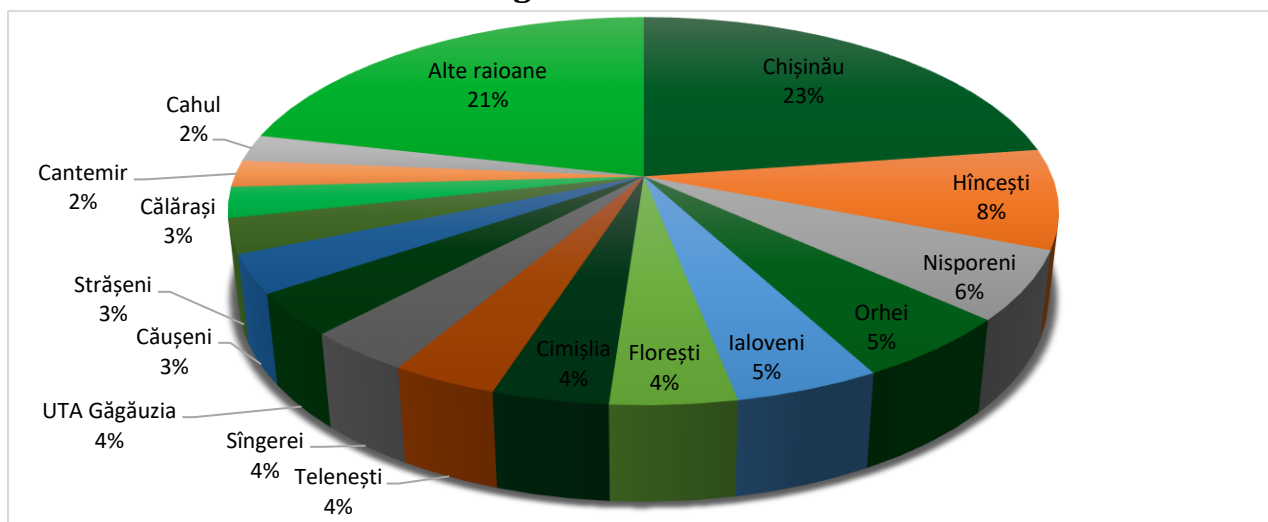
Nr d/o	Țara unde activează lucrător migrant	
1	Italia	91
2	Rusia	43
3	Marea Britanie	43
4	Germania	29
5	Franța	17
6	Israel	12
7	Spania	10
8	România	11
9	Irlanda	11

Nr d/o	Țara unde activează lucrător migrant	
10	Portugalia	7
11	SUA	6
12	Ucraina	5
13	Polonia	4
14	Republica Cehă	4
15	Belgia	4
16	Olanda	3
17	Cipru	2
18	Canada	2

Nr d/o	Țara unde activează lucrător migrant	
19	Norvegia	2
20	Angola	1
21	Elveția	1
22	Liechtenstein	1
23	Luxemburg	1
24	Australia	1
25	Turcia	1
26	San Marino	1

Anexa nr. 14:

**Raioanele de proveniență ale participanților la instruirile
Programului „PARE 1+1”**

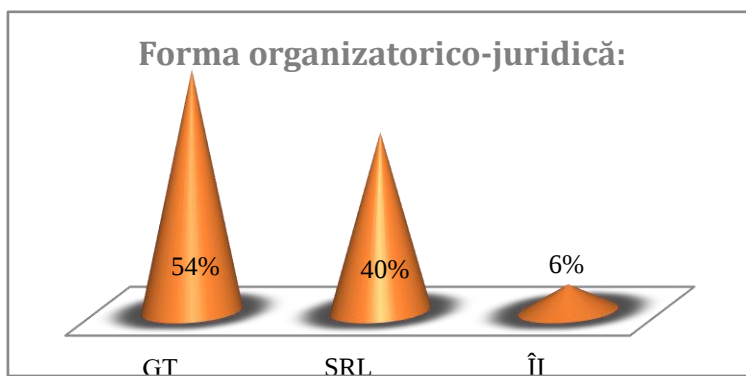
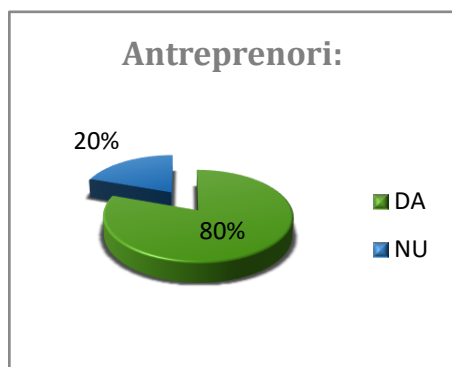
Nr d/o	Raion	
1.	Chișinău	71
2.	Hîncești	26
3.	Nisporeni	18
4.	Orhei	17
5.	Ialoveni	15
6.	Florești	13
7.	Cimișlia	12
8.	Telenești	11
9.	Sîngerei	11
10.	UTA Găgăuzia	11
11.	Căușeni	10
12.	Strășeni	9

Nr d/o	Raion	
13.	Călărași	8
14.	Cantemir	7
15.	Cahul	7
16.	Ungheni	6
17.	Ștefan Vodă	6
18.	Anenii Noi	5
19.	Drochia	5
20.	Fălești	5
21.	Soroca	5
22.	Șoldănești	4
23.	Briceni	4
24.	Râșcani	4

Nr d/o	Raion	
25.	Criuleni	3
26.	Dondușeni	3
27.	Edineț	3
28.	Bălți	3
29.	Rezina	2
30.	Ocnîța	2
31.	Basarabeasca	2
32.	Leova	2
33.	Dubăsari	1
34.	Glodeni	1
35.	UTASN	1

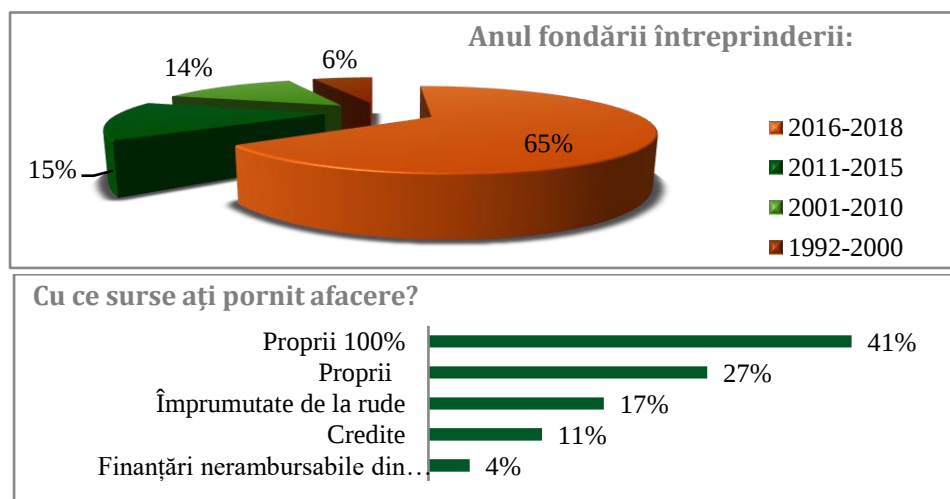
Anexa nr. 15:

**Ponderea antreprenorilor participanți la Programul „PARE 1+1”
și forma organizatorico-juridică a întreprinderilor gestionate**

Anexa nr. 16:

**Anul fondării afacerilor beneficiarilor Programului „PARE 1+1”
și sursele de inițiere ale acestora”**

Anexa nr. 17:

Evaluarea modulelor de instruire ale Programului „PARE 1+1”

	Denumire Modul de instruire	Nota
1	Înregistrarea afacerii și legislația în domeniul	4,8
2	Managementul afacerii	4,8
3	Planificarea afacerii	4,8
4	Managementul financiar	4,7
5	Contabilitatea întreprinderii	4,9
6	Marketing și vânzări	4,9
7	Managementul resurselor umane	4,8
8	Procedurile de export și DCFTA	4,7
9	Consultații practice	4,8

Anexa nr. 18:

**Informația cu privire la participarea personalului ODIMM la sesiunile de
informare și instruire organizate la nivel local și internațional**

Organizarea sesiunilor de informare a personalului ODIMM la nivel local

Pe parcursul anului 2018 personalul ODIMM a participat la 4 sesiuni de informare la nivel local:

26 ianuarie – sesiune de informare „Primarii pentru Creștere Economică (PCE), Chișinău;

23 februarie - sesiune de informare „Prevederile legislative din domeniul ajutorului de stat”, Chișinău;

28 februarie - sesiune de informare, sesiuni de formare în aria eligibilă a programului Programul Operațional Comun România - Republica Moldova 2014-2020; Chișinău;

28 februarie – sesiune de informare „Dejunuri utile pentru HR”, Chișinău.

Participarea la evenimente locale și internaționale

Pe parcursul anului 2018 angajații ODIMM au participat la **59** evenimente, locale și internaționale (România, SUA, Azerbaidjan, Belgia), cum ar fi: conferințe, seminare, ateliere de lucru, mese rotunde, forumuri și grupuri de lucru, ședințe:

25 ianuarie – ședință de lucru „Dialog direct cu APL”, Chișinău;

31 ianuarie - masa rotundă Națională „ECONOMIA VERDE. Fabricat în Moldova”, ediția a III-a, Chișinău;

30-31 ianuarie - eveniment de socializare privind lecțiile învățate și partajarea experienței în cadrul Programului Operațional Comun „Bazinul Mării Negre 2014 - 2020” București, ROMÂNIA;

1 februarie – Forumul Internațional de afaceri, Cahul;

2 februarie – eveniment, ceremonia de lansare a Proiectului „Suport pentru Cadrul Infrastructurii Calității în contextul DCFTA în Republica Moldova”, Chișinău;

2 februarie – evenimentul „Dialog direct cu APL”, Chișinău;

2 februarie - Grup de lucru privind elaborarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030;

10 - 19 februarie - expoziția mondială agricolă World Ag Expo și la tururile agricole profesionale la canalele de apă, agențiile de irigare și îmbunătățiri funciare din Statul California, Los Angeles, San Francisco, SUA;

14-16 februarie - masă rotundă „Definitivarea și promovarea proiectului de lege privind noul Cod vamal”, Chișinău;

14-16 februarie - masă rotundă „Cost of Doing Business 2017 Survey”, Chișinău;

15-16 februarie - ședință de lucru „Dezvoltarea capacităților Clusterului de Biomasă în Moldova” elaborarea strategiei și planului de acțiuni, Chișinău;

22 februarie – conferința „Perspective de dezvoltare a sectorului de pomicultură din Moldova”, Chișinău;

24 februarie – ședința „Impactul Parteneriatului de Mobilitate pentru RM”, Chișinău;

27 februarie - masa rotundă „Evaluarea progresului programelor de suport al mediului de afaceri din RM”, organizată de platforma EU4Business-EBRD Credit Line Moldova cu suportul Delegației UE în RM, Chișinău;

28 februarie - ședință de lucru „Realizarea activităților planificate specifice de comunicare din cadrul Proiectului DCFTA”, Chișinău;

28 februarie – eveniment „A 8-a ediție a scolii de iarnă pentru tinerii antreprenori, organizată de EBA Moldova în parteneriat cu Youth EBA și JCI”, Chișinău;

02 martie - ședința de raportare a rezultatelor realizării Planului Național de acțiuni pentru ocuparea forței de muncă pe anul 2017, Chișinău;

- 15 martie** – ședința Grupului de lucru pe domeniul economic pentru elaborarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030” Chișinău;
- 15-16 martie** – eveniment lansarea proiectului „Joint Opportunitites in Business for Youth”, Ismail, UCRAINA;
- 21 martie** – ședința EU Project „Visibility and communication for actions relating to Association Agreement/Deep and Comprehensive Free Trade Agreement implementation in the framework of EU-funded assistance programmes”, Chișinău;
- 22 martie** – ședința în vederea identificării problemelor ce vizează înregistrarea persoanelor în calitate de persoane fizice ce practică activitate independentă în domeniului comerțului cu amănuntul, Chișinău;
- 23 martie** – ședința EU Project „Technical Assistance to Support Quality Infrastructure in a DCFTA Context in the Republic of Moldova”, Chișinău;
- 24 martie** - atelier de lucru, „Parteneriat și Cooperare”, Chișinău;
- 27 martie** – ședința „Servicii și suport pentru companii” (Vizibilitate și comunicare pentru acțiunile referitoare la AA/DCFTA în cadrul programelor de asistență finanțate de UE, Chișinău;
- 29 martie** - conferința „Climatul de afaceri în Moldova – Evoluții fiscale și regulatorii de impact”, Chișinău;
- 30 martie** - masă rotundă „Dezvoltării și implementării opțiunilor alternative de plată, de transfer de bani/remitențe în Republica Moldova”, Chișinău;
- 13 aprilie** - conferință de deschidere „Crearea Clusterului de Industrii Creative în România” Galați, ROMÂNIA;
- 17 aprilie** - atelier de lucru „Evaluarea națională a exportului produselor ecologice din Republica Moldova (NGER)”, Chișinău;
- 19 aprilie** - Forumul moldo-ceh, Chișinău;
- 21 aprilie** - Forumul Consiliului municipal al tinerilor din Chișinău, Chișinău;
- 24 aprilie** - eveniment Economia Verde „Evaluarea strategică de mediu”, Chișinău;
- 25 aprilie** - simpozion științific - practic de proprietate intelectuală „Puterea schimbării: Femeile în domeniul inovării și creativității”, Chișinău;
- 25 aprilie** - evenimentul public de totalizare „Prezentarea raportului privind implementarea proiectului Incluziunea Tinerilor”, Chișinău;
- 26 aprilie** - conferința „Rockit Moldova 2018”, Chișinău;
- 2 mai** – Concurs regional „Cel mai bun plan de afaceri”, ediția a V-a, organizat de CEDA și AFA, Chișinău;
- 13 - 16 mai** - Conferința Parteneriatului pentru Mobilitate în cadrul proiectului "Sprijin pentru implementarea parteneriatului de mobilitate cu Azerbaidjan (MOBILAZE)", or. Baku, Republica Azerbaidjan;
- 14 - 17 mai** - „Staff evaluation”, Chișinău;
- 15 mai** - „Excelență în Business”, Chișinău;
- 16 mai** - Grup de lucru pentru elaborarea HG „Cu privire la aprobarea Strategiei naționale pentru știință deschisă și a planului de acțiuni”, Chișinău;
- 23 mai** – eveniment post-forum Consiliului municipal al tinerilor din Chișinău;

24 - 25 mai - Forum pentru Inovare în cadrul proiectului Made in Danube „Cooperarea transnațională prin transformarea cunoștințelor în produse comerciale și servicii pentru o societate durabilă de viitor în regiunea Dunării”, București, ROMANIA;

24 mai - conferința de lansare a Centrului de Informare pentru IMM și APL, Chișinău;

24 mai - focus grup „Advising the Moldovan Government on the Implementation of Agenda 2030”, Chișinău;

30 mai – Focus group meeting, proiect „Advisinf the Moldovan Government on the Implementation of Agenda 2030”, implementat de GIZ, Chișinău;

6 iunie – eveniment Concursul Național al Planurilor de Afaceri elaborate în cadrul disciplinei „Bazele antreprenoriatului”, ediția 2018, Chișinău;

6 iunie – participare șa Expoziție în cadrul „Green Week”, Chișinău;

14 iunie - conferința „Rolul businessului în îmbunătățirea guvernării și climatului de investiții”, Chișinău;

17- 20 iunie – ședința coordonatorilor regionali pentru evaluarea „Small Business Act (SBA)” și la reuniunea Primului panel al Parteneriatului Estic din cadru Platformei 2 ”Reforme structurale, arhitectura sectorului financiar, agricultura și IMM-urile, Bruxelles, BELGIA;

19-21 iunie - Prima reuniune a Panelului pentru comerț și cooperare în domeniul reglementării comerciale din cadrul Platformei 2 Dezvoltare Economică și Oportunități, Bruxelles, BELGIA;

20 - 21 iunie - Conferinței Newsweek „SMART CITIES & MARKETPLACES”, Chișinău;

29 iunie – seminar „Chatbot și Instant Articles – pentru o mai bună comunicare online”, Chișinău;

4iulie - grup de lucru „Dezvoltarea pieței muncii”, Chișinău;

12 iulie – conferința ”100 de idei pentru creștere”, Chișinău;

16-19 iulie - ședința „DTP2-048-1.2 WOMEN IN BUSINESS – „Promovarea antreprenoriatului în rândul tinerelor din regiunea Dunării”, Varna, BULGARIA;

20 iulie – masa rotunda „Oportunități de promovare și valorificare a potențialului avifaunistic în Rezervația Orheiul Vechi”, Chișinău;

30 iulie – Conferința „Business Academy for Women”, Chișinău;

06 septembrie – ședință de lucru „Evaluarea educației antreprenoriale și programele de suport antreprenorial în republica Moldova”

14 septembrie – seminar „Antreprenor cu dezabilități – un potențial nevalorificat pentru economia națională”, Chișinău;

15 decembrie - Forumul Național al Femeilor, Chișinău.

Instruiri locale și internaționale:

Personalul ODIMM în anul 2017 a beneficiat de **13** instruiri locale și a efectuat 11 deplasări de serviciu în scop de instruire în Singapore, Japonia, Ungaria, Austria, Italia, Suedia, România și Georgia:

25 ianuarie – training „Lucruri esențiale de care ai nevoie pentru a câștiga mai mulți clienți din online”, Chișinău;

30 ianuarie - Consultări publice pentru revizuirea Planului național de acțiuni de implementare a Acordului de Asociere pentru anii 2017-2019, Chișinău;

01-02 februarie – training privind realizarea proiectului de grant MD-UA, Chișinău;

08 februarie – seminar de instruire pentru persoanele responsabile de efectuarea procedurilor de achiziții publice din cadrul autorităților contractante, Chișinău;

20-22 februarie – training „Managing for Results: Linking Planning/Programming, Monitoring and Evaluation”, Chișinău;

26 februarie - 01 martie – instruire „Problem Base Learning”, Chișinău;

27 februarie – instruire „V modul de acordare a suportului antreprenorilor cu potențial de creștere orientate către export”, Chișinău;

2 martie - instruire „Modul de acordare a suportului antreprenorilor cu potențial de creștere orientate către export”, Chișinău;

3 martie – instruire „Vizibilitate și comunicare pentru acțiunile referitoare la implementarea AA/DCFTA în cadrul programelor de asistență finanțate de UE” Chișinău;

5 martie – training „Importanța strategiei de team building in dezvoltarea echipei”, Chișinău;

14 martie – training „Motivația ca factor de creștere a performanțelor”, Chișinău;

23 - 26 aprilie – instruire „Practici de export și de finanțare a comerțului exterior pentru exportatorii avansați” Chișinău;

12 - 21 mai – curs de instruire „Activitatea Ecosistemului de Inovare și Start-up”, Republica Singapore;

29-31 mai – sesiunea de instruire „Internaționalizarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii” din cadrul Forumului Bunelor Practici 2018 a țărilor Parteneriatului Estic, Torino, Italia;

19 - 20 iunie – training „Comunicarea vizuală” Chișinău;

26 iunie - 26 iulie – training „Consolidarea capacității de suport a IMM-urilor prin învățarea îmbunătățirii calității și a productivității”, Nagoia, Japonia;

4-6 septembrie – ședința de lucru în cadrul proiectului „DanubeChance2.0”, Budapesta, UNGARIA;

29 septembrie - 02 octombrie - conferința „EU4 Innovation: Fostering Research-Industry Links”. Tbilisi, Georgia;

7-11 octombrie- eveniment Transnational Learning Event și Partners Meeting, desfășurate în cadrul proiectului „DTP2-048-1.2 WOMEN IN BUSINESS – „Promovarea antreprenoriatului în rândul tinerelor din regiunea Dunării”, Constanța, România;

22-25 octombrie – conferința anuală a Rețelei Europene a întreprinderilor (EEN), Viena, Austria;

24-27 octombrie – conferința DanubeChance2.0, Budapesta, Ungaria

18-22 noiembrie - eveniment Eurasia Week „OECD Eurasia@10: Drawing the Lessons, Shaping the Future”, Paris, Franța;

6-8 decembrie - Conferința anuală a Parteneriatului Estic „O economie mai puternică pentru societăți mai puternice – investiții în oameni pentru o creștere durabilă”, Viena, Austria;

10-13 decembrie - conferința de lansare a proiectului „Crearea noilor oportunități de afaceri prin cunoașterea sporită despre dezvoltarea afacerilor bazate pe protecția mediului înconjurător”, Linkoping, Suedia.

Organizarea vizitelor de studiu la organizații de suport a antreprenoriatului în afara țării:

Pe parcursul anului 2018, 5 angajați au participat la **4** vizite de studiu peste hotarele țării (Franța, România, Italia), în scop de preluare a bunelor practici și cunoștințelor în domeniul dezvoltării durabile:

4 - 10 martie - vizita de studiu „TAIEX Study visit on measures to foster export readiness of small and medium -sized enterprises” Paris, Franța;

25 - 28 aprilie - vizită de studiu și evenimentul de networking în cadrul proiectului Clusterului de energie și biomasă, Brașov, ROMÂNIA;

24-29 septembrie - vizita de lucru la Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii SA din România, București, România;

21-26 octombrie - vizita de studiu în cadrul proiectului „Dezvoltarea capacităților antreprenoriale ale diasporei Republicii Moldova” (D.O.M.D.E.), Padova, Italia.

Anexa nr. 19: Promovarea Organizației și activitățile acesteia pe Platformele virtuale

Figura 1: Ponderea lunară a referirilor

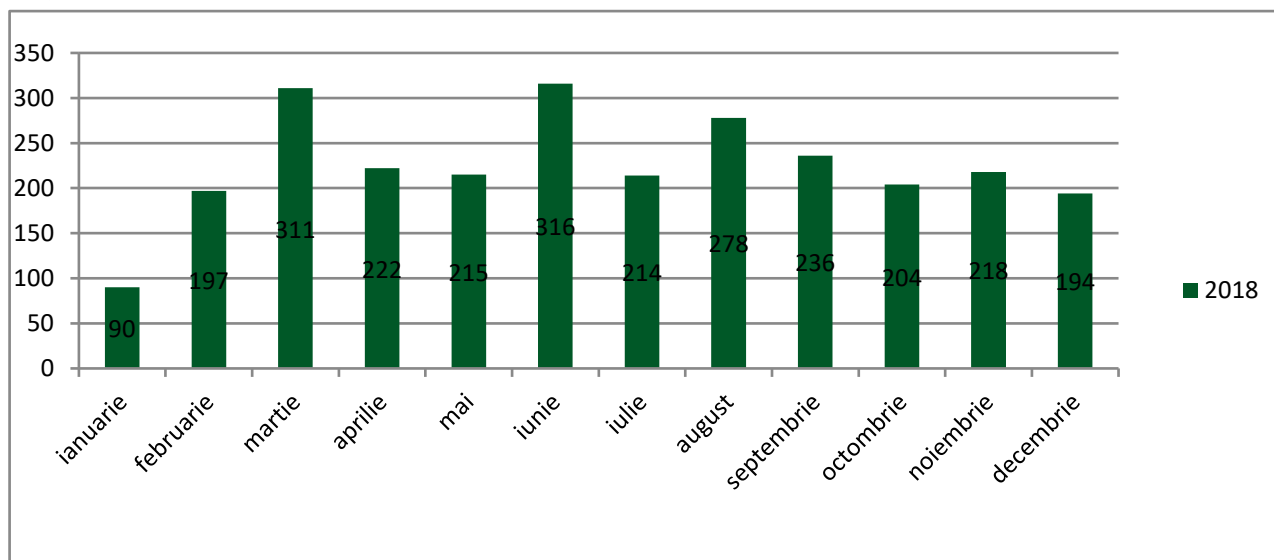

Figura 2: Ponderea lunară a referirilor pe tipuri de media.

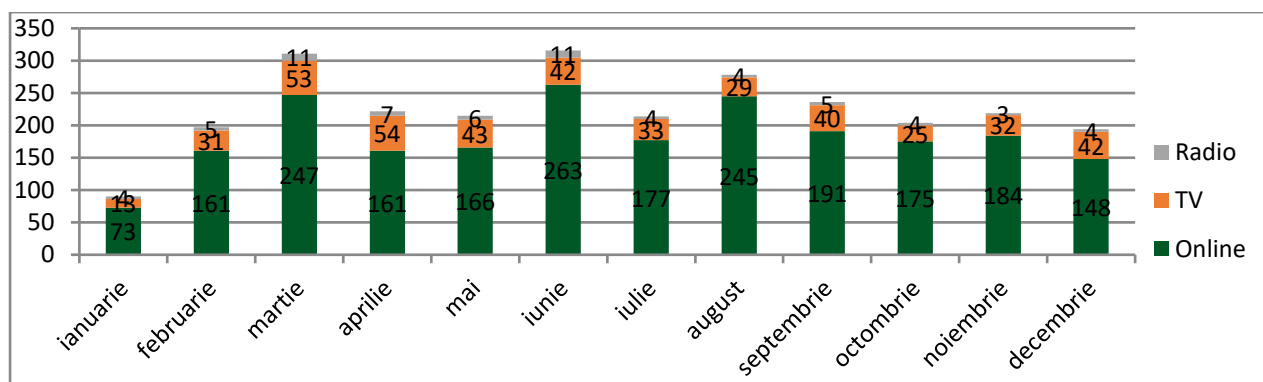

Figura 3: Cuvinte cheie

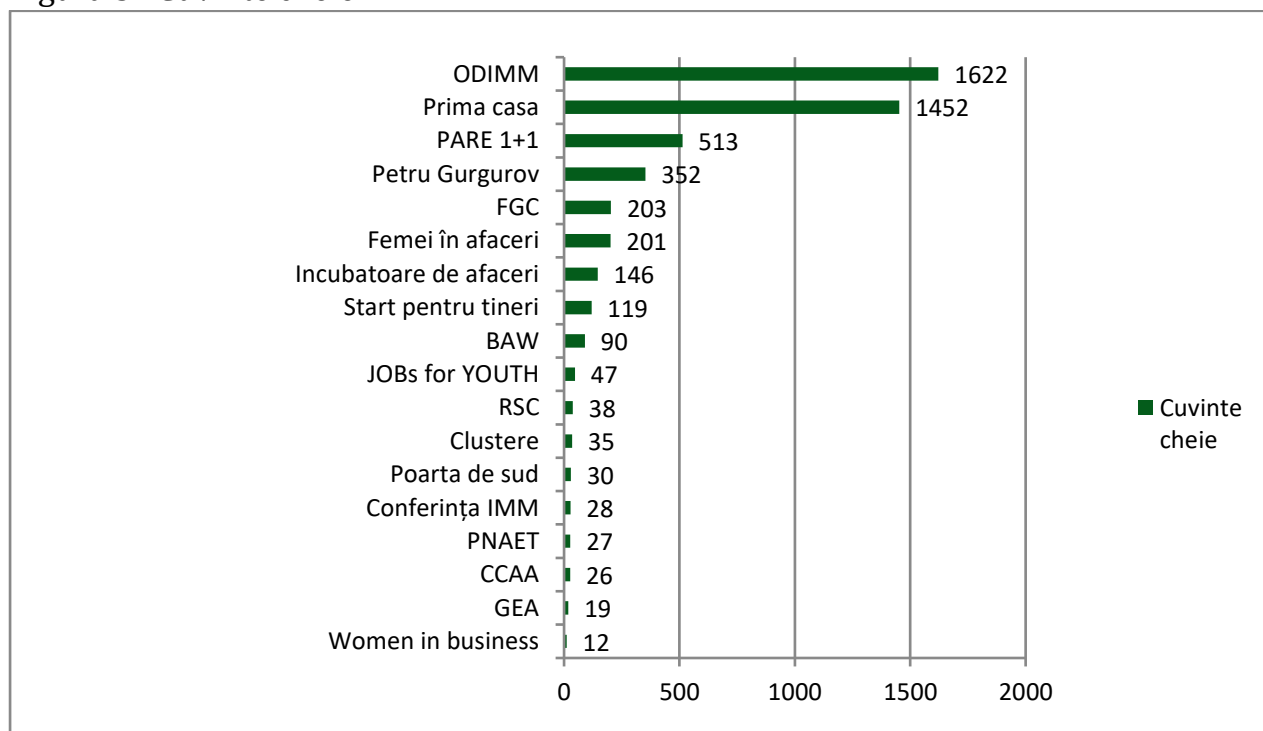

Figura 4: Aprecierea atitudinii jurnaliștilor:

